

Основна школа " 22. октобар"
25272 Бачки Моноштор
И. Г. Ковачића 27
Тел/факс: 025/807-530
Е- mail: os22oktobar@mts.rs
Дел. број и датум: 388-5/26, 14.9.2026.

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ
ОД ПРВОГ ДО ОСМОГ РАЗРЕДА
ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА
ОСНОВНЕ ШКОЛЕ " 22. ОКТОБАР"
БАЧКИ МОНОШТОР
2026/2027 – 2029/2030.

септембар, 2026.
Бачки Моноштор

Садржај:

Полазне основе за израду Школског програма	3
1. Назив програма:	5
Циљеви Школског програма	5
Приоритети у остваривању образовно-васпитног рада	6
2-5. План наставе и учења основног образовања и васпитања; Програми обавезних предмета; изборни програми и предмети; програми активности по разредима, са начинима и поступцима за њихово остваривање	7
6. Програм допунске и додатне наставе	8
7. Програм културних активности школе	10
Календар значајних активности у школи	1
8. Програм школског спорта и спортских активности	2
9. Програм заштите од насиља, злостављања, занемаривања и програм превенције других облика ризичног понашања	4
Основни принципи и циљеви програма заштите ученика	6
Спољашња заштитна мрежа	9
Унутрашња заштитна мрежа	9
Праћење, анализа, евалуација и извештавање	11
Евиденција и начини праћења случајева насиља	11
Процењивање ефеката превенције/интервенције	12
Програм тима за кризне догађаје	12
10. Програм ваннаставних активности ученика	19
Програм физичких активности	21
11. Програм професионалне оријентације ученика	22
12. Програм здравствене заштите	26
13. Програм социјалне заштите	27
14. Програм заштите животне средине	28

15. Програм сарадње са локалном самоуправом	30
Сарадња са другим институцијама	32
16. Програм сарадње са породицом	35
17. Програм излета, екскурзија и наставе у природи	36
18. Програм рада школске библиотеке	39
19. Друге области Развојног плана школе	43
План и програм Ученичког парламента	43
Програм за привлачење деце из осетљивих група	45
Програм „Основи безбедности деце“	46
Програм превенције родно заснованог насиља	47
Програм школског маркетинга	49
Програм рада Тима за обезбеђивање квалитета и развоја установе	51
Програм подршке ученицима оболелим од дијабетеса	57
Програм сарадње са друштвеном средином	60
План укључивања школа у националне и међународне развојне пројекте	63
Школски пројекти	66
План стручног усавршавања наставника, стручних сарадника и директора	71
План напредовања и стицање звања наставника и стручних сарадника	75
20. Међупредметне компетенције и стандарди постигнућа ученика	77
21. Индивидуални образовни планови	77
22. Програм безбедности и здравља на раду	78
23. Праћење и вредновање школског програма	79

Полазне основе за израду Школског програма

- Закон о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 6/2020, 129/2021 и 92/2023);
- Закон о основном образовању и васпитању („Службени гласник РС“, бр. 55/2013, 101/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 129/2021 и 92/2023);
- Правилник о вредновању квалитета рада установе („Службени гласник РС“, бр. 10/2019 и 52/2021);
- Правилник о плану наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за први разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник“, бр. 10/2017, 12/2018, 15/2018, 18/2018, 1/2019, 2/2020, 16/2022, 1/2023 (исправка), 13/23, 14/23, 11/24, 1/26)
- Правилник о плану наставе и учења за други циклус основног образовања и васпитања ("Сл. гласник РС - Просветни гласник", бр. 6/2007, 2/2010, 7/2010 - др. правилник, 3/2011 - др. правилник, 1/2013, 4/2013, 11/2016, 6/2017, 8/2017, 9/2017, 12/2018 и 15/2018 - др. правилник)
- Правилници о програму наставе и учења за разреде основног образовања и васпитања за све наставне предмете у складу са важећим изменама и допунама;
- Правилник о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању („Службени гласник РС“, бр. 34/2019, 59/2020 и 81/2020);
- Правилник о степену и врсти образовања наставника, стручних сарадника и помоћних наставника у основној школи („Службени гласник РС – Просветни гласник“, бр. 11/2012, 15/2013, 2/2016, 10/2016, 11/2016, 2/2017, 3/2017, 13/2018, 11/2019, 2/2020 и 6/2021);
- Правилник о норми часова непосредног рада са ученицима наставника, стручних сарадника и васпитача у основној школи („Просветни гласник РС“, бр. 2/1992 и 2/2000);
- Правилник о стандардима квалитета уџбеника („Службени гласник РС“, бр. 42/2016 и 45/2018);
- Правилник о плану уџбеника („Службени гласник РС“, бр. 9/2016, 10/2016, 10/2017, 3/2018, 7/2019 и 2/2021);
- Правилник о општим стандардима постигнућа – образовни стандарди за крај обавезног образовања („Просветни гласник“, бр. 5/2010);
- Правилник о општим стандардима постигнућа за крај основног образовања за страни језик („Службени гласник РС“, бр. 78/2017);
- Правилник о организацији и остваривању наставе у природи и екскурзије у основној школи („Службени гласник РС“, бр. 30/2019 и 1/2021);
- Правилник о додатној образовној, здравственој и социјалној подршци детету, ученику и одраслом („Службени гласник РС“, бр. 80/2018);
- Правилник о ближим упутствима за утврђивање права на индивидуални образовни план, његову примену и вредновање („Службени гласник РС“, бр. 74/2018);

- Правилник о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање („Службени гласник РС“, бр. 46/2019 и 11/2024);
- Правилник о обављању друштвено-корисног, односно хуманитарног рада („Службени гласник РС“, бр. 68/2018);
- Правилник о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности („Службени гласник РС“, бр. 65/2018);
- Правилник о поступању установе у кризним догађајима („Службени гласник РС“, бр. 87/2023);
- Правилник о програму обуке и полагању испита за лиценцу за директора установе образовања и васпитања („Службени гласник РС", број 63 од 17. августа 2018.)
- Правилник о педагошком асистенту и андрагошком асистенту („Службени гласник РС", број 87 од 12. децембра 2019.)
- Правилник о ближим условима за организовање, остваривање и праћење исхране ученика у основној школи („Службени гласник РС", број 68 од 7. септембра 2018.)
- Статут школе
- Правилник о школском календару за основне школе са седиштем на територији АП Војводине за шк. 2026/2027.
- Школски развојни план 2026-2030;
- Школски програм 2022/2023-2025/2026;
- Годишњи план рада школе
- Извештај о раду школе 2025/2026;
- Извештај о самовредновању рада школе у шк. 2025/2026.

1. Назив програма:

Школски програм Основне школе "22. октобар" Бачки Моноштор

Врста: Школски програм од првог до осмог разреда основног образовања

Трајање: 2026/2027 – 2029/2030.

Сврха Школског програма

- Квалитетно образовање и васпитање, које омогућава стицање језичке, математичке, научне, уметничке, културне, здравствене, еколошке и информатичке писмености, неопходне за живот у савременом друштву.
- Развијање знања, вештина, ставова и вредности које оспособљавају ученика да успешно задовољава сопствене потребе и интересе, развија сопствену личност и потенцијале, поштује друге особе и њихов идентитет, потребе и интерес, уз активно и одговорно учешће у економском, друштвеном и културном животу и доприноси демократском, економском и културном развоју друштва.

Циљеви Школског програма

- развој интелектуалног капацитета и знања деце и ученика нижих и виших разреда за разумевање природе, друштва, себе и света у коме живе, у складу са њиховим развојним потребама, могућностима и интересима;
- подстицање и развој физичких и здравствених способности деце и ученика;
- оспособљавање за рад, даље образовање и самостално учење, у складу са начелима доживотног учења;
- оспособљавање за самостално и одговорно доношење одлука које се односе на сопствени развој и будући живот;
- развијање свести о државној и националној припадности, неговање српске традиције и културе, као и традиције и културе националних мањина;
- омогућавање укључивања у процес европског и међународног повезивања;
- развијање свести о значају заштите и очувања природе и животне средине;
- усвајање, разумевање и развој основних социјалних и моралних вредности демократског уређења, хуманог и толерантног друштва;
- уважавање плурализма вредности и омогућавање, подстицање и изградња сопственог система вредности и вредносних ставова који се темеље на начелима различитости и добробити за све;

- развијање код ученика радозналости и отворености за културе традиционалних цркава и верских заједница, као и етничке и верске толеранције, јачање поверења међу децом и ученицима, спречавање понашања која нарушавају остваривања права на различитости;
- поштовања права деце, људских и грађанских права и основних слобода и развијање способности за живот у демократски уређеном друштву;
- развијање и неговање другарства и пријатељства, усвајање вредности заједничког живота и подстицање индивидуалне одговорности

Приоритети у остваривању образовно-васпитног рада

- Подизање квалитета наставе и учења кроз јасно планирање и структуру часа, активну улогу ученика и развијање дигиталних компетенција наставника.
- Обезбеђивање континуитета уписа по два одељења по разреду (на српском и хрватском наставном језику) у сарадњи са предшколском установом, родитељима и локалном заједницом.
- Унапређивање система подршке ученицима, нарочито кроз функционалну примену ИОП-а и других видова додатне подршке, како би се смањиле разлике у постигнућима и спречило осипање ученика.
- Стално побољшавање услова рада у школи: уређење и опремање учионица, физкултурне сале, дворишта и пратећих просторија, у складу са реалним могућностима и доступним пројектима и конкурсима.
- Јачање културе односа и заједништва у школи кроз уважавање, сарадњу, личну одговорност и партнерски однос ученика, наставника, стручних сарадника и родитеља.
- Развијање школе као видљивог и отвореног центра села, кроз учешће у пројектима, јавним догађајима и сарадњи са институцијама и организацијама у локалној и широј заједници.

2-5. План наставе и учења основног образовања и васпитања; Програми обавезних предмета; изборни програми и предмети; програми активности по разредима, са начинима и поступцима за њихово остваривање

План наставе и учења основног образовања и васпитања, програми обавезних предмета, изборни програми и предмети, програми активности по разредима, са начинима и поступцима за њихово остваривање су објављени у правилницима који су наведени у Полазним основама за израду Школског програма.

6. Програм допунске и додатне наставе

Програми допунске и додатне наставе су разрађени у Годишњим плановима наставника, који су саставни део Годишњег плана рада школе.

У нашој школи се организује допунска настава (од 1. до 8. разреда) са ученицима током целе наставне године, односно, чим се уоче тешкоће појединих ученика у усвајању програмских садржаја. Чим савлада одређену тешкоћу или отклони недостатак, ученик престаје са допунским радом. Важно је диференцирањем редовне наставе омогућити ученицима да градиво савладају на редовним часовима.

Додатна настава се организује за ученике од 3. до 8. разреда, који су изнадпросечних способности и посебних интересовања за наставу одређених предмета. Планира се један час недељно (најмање) од октобра месеца да би се рад интензивирао у фебруару месецу када је у току припрема за општинска такмичења. Ученици се самостално опредељују за овај вид рада. На овим часовима се продубљује и проширује градиво са редовних часова кроз вежбе и тестирања.

ДОПУНСКА И ДОДАТНА НАСТАВА			
НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА			
Наставне методе		Наставни облици рада	Наставана средства
Монолошка(предавање, причање, описивање, објашњавање),дијалог(дијалог, слободан разговор, дискусија), рад на тексту, вербално-текстуална, оглед(демонстрациони, групни, индивидуални), комбиновани рад, мултимедијална презентација,		Фронтални, рад у паровима, индивидуални, тимски, комбиновани,	Цртеж, слика, рачунаљка, графикон, штампани и писани текстови, фотографије, плакати, панои, збирке минерала, цртежи, шеме, модели(атома, молекула, кристалних решетки), ЦД-ДВД, рачунар, пројектор, филм, лабораторијски прибор и хемикалије, енциклопедије, школска табла, уџбеник, збирка задатака,
АКТИВНОСТИ У ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНОМ ПРОЦЕСУ		ЕВАЛУАЦИЈА	КОРЕЛАЦИЈА
наставника	ученика	разговарање, праћење, посматрање, дискутовање, вредновање,	- Повезаност садржаја са свакодневним животом, примена у оквиру будућег занимања, различитим научним или другим областима. - Вертикална и хоризонтална повезаност унутар појединачног предмета и повезаност са другим наставним предметима
планира, описује анализира, прича, показује, понавља, инпровизује, чита, креира ток часа, демонстрира, изводи, поставља питања,	Слушају, анализирају, закључују, запажају, разликују, уочавају, описују, препричавају, усвајају, прате, бележе, изводе закључке, раде експерименте, посматрају,		

7. Програм културних активности школе

Садржаји програма и време реализације	Активности ученика	Активности наставника	Начин и поступак оств.	Циљеви и задаци садржаја програма
Израда годишњег плана рада школе (август)		Сарадња са тимовима на нивоу Школе	Састанци са руководством и члановима тимова, разговори, размене мишљења, успостављање додирних тачака	Постизање нивоа потребне припремљености за реализовање активности на годишњем нивоу
Обликовање интерног календара културних активности (август)		Сарадња са Организацијом Црвеног крста; увид у планиране активности Позоришта у Сомбору; анализа календара такмичења Министарства просвете и календара Дечје недеље	Договори, посете, организоване посете, састанци	Усаглашавање планираних активности Тима за културне и спортске активности са програмима Министарства просвете и одговарајућих институција
Обликовање интерног календара спортских активности (септембар)		Увид у календар такмичења Министарства просвете, календар Дечје недеље	Договори, анализе, састанци	Уклапање у програм такмичења Министарства просвете, креативна сарадња са спортским организацијама, удружењима и другим школама
Припрема и организовање Дана школе, представе приредбе, културне смотре; учешће у културним и спортским манифестацијама у организацији Школе (током целе године)	Креативно ангажовање ученика;самостални радови, пробе, учешћа, јавни наступи и такмичења	Праћење, критичко посматрање,вредновање; израде сценарија, режија; организациони и технички послови; руковођење секцијама	Наступи, презентације драмских, литерарних, поетских и хорских остварења	Организовање културног и спортског живота Школе; Осмишљавање садржаја који ће допринети подизању нивоа квалитета културног и медијског профила Школе; Путем спортских активности афирмисати здравље и пожељан такмичарски дух код ученика.
Учешће у културним активностима локалне средине (током целе године)	Упознавање позоришног живота у нашем месту и граду Сомбору; израда самосталних изложби, јавни наступи	Комплексна сарадња Тима са са локалним Позориштем, Градским музејом, општином, домовима културе, КУДХ «Бодрог»	Присуствовање позоришним представама, посете музеју, изложбама, учешће у јавним манифестацијама	Интеграција Школе у културни, спортски и јавни живот града Сомбора и непосредно упознавање ученика са значајем културних институција; Сагледавање значаја просвете за општи културни и естетско-цивилизацијски развој савременог друштва

Календар значајних активности у школи

Редни број	Манифестација / активност	Реализација
1.	Пријем ученика првог разреда	1. септембар
2.	Дан европских језика	26. септембар
3.	Безбедност деце у саобраћају	септембар
4..	Јесењи крос ученика	13. септембар
5.	Месец књиге - књижевно вече; Сајам књига	20.октобра-3.новембра
6.	Дан школе - спортске и културно забавне манифестације	22. октобар
7.	Дечја недеља - пригодни програми	прва недеља октобра
8.	Дан просветних радника	8. новембар
9.	Културно-забавни програми	22. децембар
10.	Школска слава - Свети Сава	27. јануар
11.	Зимски турнир у малом фудбалу	зимски распуст
12.	Фестивал наставничког и ученичког стваралаштва „У бојама деце“	* мај
13.	Дан жена	6. март
14.	"У сусрет пролећу" - велико спремање	март - април
15.	Светски дан здравља	7. април
16.	Дан планете Земље	22. април
17.	Такмичења и смотре	фебруар, март, април
18.	"Где год нађеш згодно место, ту дрво посади"	новембар, март
19.	Дани солидарности са инвалидима	стална активност
20.	Фестивал науке	у току Дечје недеље
21.	Завршна приредба за ученике осмог разреда	* јуни
22.	Завршна школска свечаност	крај јуна
23.	Летњи турнир у малом фудбалу	* јули
24.	Посете музеју, ликовним галеријама, позоришним и биоскопским представама	током године
25.	Учешће на конкурсима, такмичењима и квизовима, радио и ТВ емисијама	током године
26.	Школа пливања	март, април
27.	„Лименке сакупљај, околину сачувај“	стална активност
28.	Укључивање у манифестације Месне заједнице	* по потреби

8. Програм школског спорта и спортских активности

Школски спорт промовише активно учествовање ученика и то је основни разлог због којег се ученици опредељују за спортске секције у школи(желе да вежбају,играју,буду активни).Зато у школи мора бити што мање селекције.Спортске активности у школи ћемо прилагодити развојним потребама деце,њиховим интересовањима и могућностима.

Циљ школског спорта јесте да разноврсним моторичким активностима у повезаности са осталим васпитно-образовним подручјима допринесе свестраном развоју личности ученика,развоју моторичких способности,усавршавању и примени моторичких умења.

Задаци:

- 1.Оспособљавање ученика да стечена умења,знање и навике користи у свакодневним условима живота и рада.
- 2.Формирање морално-вољних квалитета личности
- 3.Промовисање позитивних социјалних интеракција
- 4.Развијање крејативности
- 5.Развијање позитивне слике о себи
- 6.Оспособљавање за самосталновежбање и усмеравање надарених ученика за бављење спортом.

Програм школског спорта реализоваће се у складу са календаром општинских и градских такмичења,у недељи пре њиховог термина.

Активности и начин реализације:

Време реализације	Област спорта	Начин реализације	Рализатори	
СЕПТЕМБАР	НЕДЕЉА ШКОЛСКОГ СПОРТА	Одељенска и разредна такмичења	Стручни актив физичког васпитања	
ОКТОБАР	ОДБОЈКА КРОС	Одељенска и међуодељенска такмичења,разредна такмичења од петог до осмог разреда Учествују и наставници		Правилно држање тела,унапређивање природних облика кретања,унап.мотор. спос.,гипкости,снаге и издржљивости
НОВЕМБАР	КОШАРКА	Одељенска и међуодељенска такмичења,разредна такмичења од петог		Социјализација,унапређење,моторичких способности,прецизности и издржљивости

		до осмог разреда Учествују и наставници		
ДЕЦЕМБАР	ГИМНАСТИКА	Оод првог до осмог разреда Одељенска такмичења		Стицање навика о здравственом начину живота и очувању здравља и природне средине, као и примена стечених знања
ФЕБРУАР	ОДБОЈКА	Такмичења од петог до осмог разреда		Усавршавање основних физичких својстава: снаге, брзине, гipкoсти, издр жљивости спретности и окретости
МАРТ	МАЛИ ФУДБАЛ	Такмичења од петог до осмог разреда		Усавршавање основних физичких својстава: снаге, брзине, гipкoсти, издр жљивости спретности и окретости
АПРИЛ	АТЛЕТИКА	Такмичења од петог до осмог разреда		Правилно држање тела, унапређивање природних облика кретања, унап. мотор. спос., гipкoсти, снаге и издржљивости
МАЈ	НЕДЕЉА ШКОЛСКОГ СПОРТА	Турнир у малом фудбалу и одбојци за осми разред Такмичење у старим спортовима	Актив наставника физичког васпитања и одељенски старешине	Социјализација, унапређење, моторич ких способности, прецизности и издр жљивости

Уколико дође до измене у календару општинских и градских такмичења, доћи ће и до измена у терминима и наших такмичења.

НЕДЕЉА ШКОЛСКОГ СПОРТА

Време одржавања	Облик активности	Начин реализације	Реализатори
Трећа недеља септембра	5. и 6. разред мали фудбал дечаци	Одељенско такмичење Међуодељенско такмичење	Стручни актив физичког васпитања
Трећа недеља септембра	3. и 4. разред између 4 ватре – девојчице и дечаци	Одељенско такмичење Међуодељенско такмичење	Стручно веће разредне наставе

Трећа недеља септембра	7.и 8.разред мали фудбал-дечаци и девојчице	Одељенско такмичење Међуодељенско такмичење	Стручни актив физичког васпитања
Трећа недеља септембра	Фудбал-финални сусрет 5,6,7,8 разреда	Разредна такмичења	Стручни актив физичког васпитања
Трећа недеља маја	Турнир у фудбалу и кошарци и у одбојци. Стари спортови	Одељенско такмичење Међуодељенско такмичење	Одељенски старешине Учитељице

9. Програм заштите од насиља, злостављања, занемаривања и програм превенције других облика ризичног понашања

Програмом заштите ученика су дефинисане превентивне активности којима ће бити дат приоритет у раду, као и процедуре у поступању у заштити ученика од насиља. Такође је дефинисано шта се сматра насиљем и које све врсте и облици постоје.

Свако насиље над ученицима се може спречити у атмосфери која:

- развија и негује културу понашања
- не толерише насиље и не ћути о њему
- развија одговорност свих
- обавезује на поступање све који имају сазнање о насиљу

Насиље се дефинише као сваки облик једанпут учињеног или поновљеног вербалног или невербалног понашања које има за последицу стварно или потенцијално угрожавања здравља, развоја и достојанства ученика.

ПОДЕЛА НАЈЧЕШЋИХ ОБЛИКА НАСИЉА

У табели су приказани нивои реаговања и различити облици насиља. У зависности од интензитета, учесталости и последица које насиље оставља, поједини облици се понављају на више различитих нивоа.

ПРВИ НИВО

Ове облике насиља решава самостално васпитач/наставник /одељењски старешина у оквиру саветодавно-васпитног рада са децом – појединцима, групама и одељењем.

Може користити и подршку вршњачког тима и вршњачких едукатора.

Физичко насиље	Емоционално/психичко насиље	Социјално насиље	Сексуално насиље и злоупотреба	Насиље злоупотребом информационих технологија
ударање чврга, гурање,	исмејавање, омаловажавање,	добацивање, подсмевање,	добацивање, псовање, ласцивни коментари,	узнемиравајуће „зивкање“,

штипање, гребање, гађање, чупање, уједање, саплитање, шутирање, прљање, уништавање ствари...	оговарање, вређање, ругање, називање погрдним именима, псовање, етикетирање, имитирање, „прозивање“...	игнорисање, искључивање из групе или фаворизовање на основу социјалног статуса, националности, верске припадности, насилно дисциплиновање, ширење гласина...	ширење прича, етикетирање, сексуално додиривање, гестикација..	слање узнемиравајућих порука СМС-ом, ММС-ом, путем веб-сајта...
---	---	--	--	--

ДРУГИ НИВО

У решавању ових облика насиља, васпитач/наставник /одељењски старешина укључује Тим, то јест унутрашњу заштитну мрежу. У табели су приказани нивои реаговања и различити облици насиља. У зависности од интензитета, учесталости и последица које насиље оставља, поједини облици се понављају на више различитих нивоа.

Физичко насиље	Емоционално/психичко насиље	Социјално насиље	Сексуално насиље и злоупотреба	Насиље злоупотребом информационих технологија
шамарање, ударање, гажење, цепање одела, „шутке“, затварање, пљување, отимање и уништавање имовине, измицање столице, чупање за уши и косу...	уцењивање, претње, неправедно кажњавање, забрана комуницирања, искључивање, одбацивање, манипулисање...	сплеткарење, игнорисање, неукључивање, неприхватање манипулисање, експлоатација, национализам...	сексуално додиривање, показивање порнографског материјала, показивање интимних делова тела, свлачење...	огласи, клипови, блогови, злоупотреба форума и четовања, снимање камером појединаца против њихове воље, снимање камером насилних сцена, дистрибуирање снимака и слика..

ТРЕЋИ НИВО

Ако ученици чине или трпе неки од следећих облика насиља обавезно је укључивање других институција, односно активирање спољашње заштитне мреже.

Физичко насиље	Емоционално/психичко насиље	Социјално насиље	Сексуално насиље и злоупотреба	Насиље злоупотребом информационих технологија
туча, дављење, бацање, проузроковање опекотина, ускраћивање хране и сна, излагање ниским температурама, напад оружјем...	заstraшивање уцењивање, рекетирање, ограничавање кретања, навођење на коришћење психоактивних супстанци, укључивање у секте, занемаривање...	претње, изолација, одбацивање, терор групе над појединцем/ групом, дискриминација, организовање затворених група (кланова), национализам, расизам...	завођење од стране одраслих, подвођење, злоупотреба положаја, навођење, изнуђивање и принуда на сексуални чин, силовање, инцест...	снимање насилних сцена, дистрибуирање снимака и слика, дечија порнографија...

Основни принципи и циљеви програма заштите ученика

Принципи на којима се заснива овај програм и поступање на основу њега, односе се на:

1. право на живот, опстанак и развој
2. најбољи интерес детета, уз обезбеђивање поверљивости података
3. спречавање дискриминације, што значи обухватање свих ученика овим програмом
4. активно учешће ученика, које се обезбеђује правовременим информисањем и давањем могућности да искажу своје мишљење

Програм заштите ученика од насиља има као **општи циљ** унапређивање квалитета живота ученика у школи применом **мера превенције**, ради стварања безбедне средине, и **мера интервенције** у ситуацијама када се јавља насиље, злостављање и занемаривање ученика.

Специфични циљеви програма у **превенцији** су следећи:

1. подстицање и развијање климе прихватања, толеранције и међусобног уважавања
2. идентификација безбедносних ризика у школи увидом у документацију, непосредно окружење евидентирањем критичних места у школи, анкетањем ученика, наставника и родитеља
3. повећање осетљивости свих који су укључени у живот и рад школе, на препознавање насиља и злостављања
4. унапређење способности свих учесника у школском животу – наставног и ваннаставног особља, ученика, родитеља, лок.заједнице – за уочавање, препознавање и решавање проблема насиља
5. оспособљавање свих запослених и родитеља за рано препознавање знакова у понашању деце који указују на потенцијално насилно понашање
6. пружање помоћи ученицима у савладавању личних проблема и проблема у учењу
7. изграђивање и примена норми понашања, информисање о правилима и кућном реду

8. дефинисање процедура и поступака реаговања на насиље и информисање свих учесника у школском животу о томе
9. омогућавање свим ученицима који имају сазнања о могућем насилном акту да без излагања опасности врше пријављивање насиља
10. спровођење психо-социјалног програма превенције кроз обуку за ненасилну комуникацију, самоконтролу реаговања понашања, превазилажење стреса, учење социјалних вештина
11. сарадња са родитељима путем Савета, родитељских састанака, индивидуалних и групних разговора
12. сарадња са службама ван школе које посредно и непосредно могу помоћи на превазилажењу проблема насиља у школи.

Специфични циљеви у **интервенцији**:

1. Спровођење процедура и поступака реаговања у ситуацијама насиља.
2. Праћење и евидентирање врста и учесталости насиља и процењивање ефикасности спровођења Програма заштите.
3. Рад на отклањању последица насиља и интеграција ученика у заједницу вршњака.
4. Саветодавни рад са ученицима који трпе насиље, врше насиље или су посматрачи насиља.

Процедуре у ситуацијама насиља

Ближе објашњење **процедуре интервенције** према редоследу поступака приликом појаве насиља у школи, из угла улога и одговорности:

процедуре у интервенцији су различите с обзиром на три ситуације – да ли се насиље јавља **међу децом**, од стране **одраслог у школи** или од стране **одраслог ван школе**.

Кораци у интервенцији су следећи:

1. Сазнање о насиљу или откривање насиља одвија се непосредним увидом да је насиље у току или посредно, препознавањем спољашњих знакова или поверавањем самог детета или треће особе.
2. Прва реакција треба да буде заустављање насиља и обавештавање о томе надлежне особе: дежурног наставника, чланове Тима, директора или помоћника, одељ.старешину, ПП службу, а који ће даље проценити да ли треба позвати МУП или здравствену службу.
3. Смиривање ситуације подразумева удаљавање ученика из ситуације и смањење напетости кроз разговор са актерима. Тај разговор треба да буде умирујући, без спомињања могућих последица и застрашивања.
4. Прикупљање информација значи разговор са актерима и другим учесницима у догађају уз вођење записника. Разговор треба да води неко од чланова тима, педагог или психолог, одељенски старешина. (Напомена: У образовно-васпитном систему нема места за истрагу или доказивање злостављања, о постојању сумње се обавештавају надлежне службе.) Посебна пажња треба да буде обраћена на жртву насиља тако што ће јој се омогућити да се осећа безбедно и да нема страх од освете ученика којима ће бити изречене мере.
5. Након тог разговора обављају се консултације у оквиру установе – са колегом, са Тимом за заштиту, са ПП службом, директором, дежурним наставником, при чему се анализирају чињенице, процењује ниво ризика и прави план заштите, водећи рачуна о принципу поверљивости и најбољем интересу ученика. Уколико је потребно, обављају се консултације са службама ван установе (Центар за социјални рад, здравствена служба). На основу консултација треба донети одлуку о начину реаговања и праћења и одредити улоге, задатке и одговорности у самом поступању.
6. Након консултација и заузимања става школе о догађају, предузимају се акције: **позивају се родитељи** и информишу о догађају, спроведеним консултацијама, закључцима и предложеним мерама (предочава се законска регулатива, мере

заштите ученика, мере даљег васпитног деловања); уколико је потребно, **обавештава се МУП, Центар за социјални рад** (рок три дана од дана када се насиље десило). Подношење пријаве тим службама треба да буде у усменој и писаној форми, након што је са родитељима обављен разговор (осим ако се нису одазвали позиву или је у најбољем интересу дечије безбедности да родитељи не буду укључени)

7. Праћење ефеката предузетих мера врши Тим, водећи рачуна о интеграцији свих актера у заједницу и успостављању односа сарадње и толеранције.

Процена безбедности у школи

Према анализи упитника добијених у процесу самовредновања и анализе анкете која је спроведена међу ученицима, процењујемо да су угрожене следеће ситуације и места у односу на временски период:

СИТУАЦИЈА или МЕСТО	ВРЕМЕНСКИ ПЕРИОД
Школско двориште	На одморима
Санитарни чворови	У време одмора
Учионица	Пре почетка наставе
Ходници	За време одмора- вијање
Терени за физичко	За време наставних и ненаставних активности
Школска хала	За време наставних и ненаставних активности
Екскурзија и излети	За време извођења
Степеништа у школској згради	За време одмора
Улази у школску зграду	За време одмора
Школска кухиња	За време великог одмора

На основу урађене процене безбедности предузете су следеће мере:

- усвојен је распоред дежурству наставног и ненаставног особља у школи
- формирана је спољашња и унутрашња заштитна мрежа
- инсталиран је видео надзор

Спољашња заштитна мрежа

Спољашњу заштитну мрежу чине следеће институције:

- Центар за социјални рад
- МУП
- Дом здравља
- Културни центар
- Локална самоуправа
- Спортски савез

Циљ сарадње: стручна помоћ и сарадња у решавању проблема и задовољавање културних и спортских потреба ученика.

Институција-појединац	адреса	телефон	Контакт особа
Центар за соц. рад	Карађорђева 4	482-499	Дежурна служба
Амбуланта у Бачком Моноштору	И. Г. Ковачића	807-513	Дежурна сестра
Дом здравља Сомбор	Мирна 3	424-228	Дежурна сестра
Културни центар „Лаза Костић“, Сомбор	Венац Радомира Путника 2	434-340	Никола Пејовић
Локална самоуправа	И. Г. Ковачића 28	807-501	Секретар Месне заједнице
Спортски савез општине Сомбор	Венац Петра Бојовића 11	236-787	Секретар спортског центра
Школска управа Сомбор	Трг цара Уроша, Сомбор	463-615	Градимиr Марковић, просветни саветник

Унутрашња заштитна мрежа

Унутрашњу заштитну мрежу чине сви запослени и ученици школе.

Школа је прописала улоге и одговорности запослених и ученика у школи

(ко шта ради када постоји сумња на насиље или се насиље догоди):

ДЕЖУРНИ НАСТАВНИК

- дежура у складу са распоредом;

- уочава и пријављује случај;
- покреће процес заштите детета (реагује одмах у случају насилног понашања, користећи неку од стратегија;
- обавештава одељењског старешину о случају;
- евидентира случај у књигу дежурстава
- сарађује са Тимом за заштиту деце од насиља.

ОДЕЉЕЊСКИ СТАРЕШИНА

- уочава случајеве насилног понашања и реагује одмах;
- израда плана заштите
- учествује у процесу заштите деце;
- разговара са учесницима насиља;
- информиса родитеље и сарађује са њима;
- по потреби, сарађује са Тимом за заштиту деце од насиља;
- прати ефекте предузетих мера;
- евидентира случај и води документацију;
- по потреби, комуницира са релевантним установама.

ТИМ, ПЕДАГОГ

- уочава случајеве насилног понашања;
- покреће процес заштите детета, реагује одмах;
- обавештава одељењског старешину и сарађује са њим;
- по потреби, разговара са родитељима;
- пружа помоћ и подршку деци/ученицима, наставницима;
- разматра случај (2. и 3. ниво) и осмишљава мере заштите;
- обавља консултације, предлаже заштитне мере, прати ефекте предизетих мера;
- по потреби, сарађује са другим установама;
- евидентира случај.

ПОМОЋНО-ТЕХНИЧКО ОСОБЉЕ

- дежура по распореду;
- прекида насиље;
- уочава и пријављује случајеве насилног понашања.

УЧЕНИЦИ, ДЕЦА

- уочавају случајеве насилног понашања;
- траже помоћ одраслих;
- пријављују одељењском старешини
- за теже случајеве консултују чланове школског Тима;
- учествују у мерама заштите.

Праћење, анализа, евалуација и извештавање
Евиденција и начини праћења случајева насиља

Запослени у школи – одељењски старешина, стручна служба и Тим – у обавези су да воде евиденцију о појавама насиља у образац за евиденцију о случајевима насиља који садржи:

- Шта се догодило ?
- Ко су учесници ?
- Како је пријављено насиље ?
- Врсте интервенције?
- Какве су последице?
- Који су исходи предузетих корака?
- На који начин су укључени родитељи, одељенски старешина, стручна служба?
- Праћење ефеката предузетих мера.

Потребно је пратити:

- понашање детета које је трпело насиље (да ли се повлачи, да ли постаје агресивно, да ли тражи подршку и на који начин...)
- понашање детета које се понашало насилно (да ли наставља са нападима, да ли тражи друге жртве, да ли га група одбацује, да ли га група подржава...);
- како реагују пасивни посматрачи (да ли се обраћају старијима за помоћ, да ли сви знају како да се повежу са унутрашњом заштитном мрежом и ко је њихова особа од поверења,
- да ли се препознаје страх, да ли сами предузимају неке акције и сл.);
- шта се дешава у васпитној групи, одељењу (да ли се издвајају нове групе, каква је атмосфера ...);
- колико су родитељи сарадници у активностима на смањивању насиља;
- како функционише Тим и унутрашња заштитна мрежа (где су слабе тачке и шта се може боље);
- колико су друге институције (спољна заштитна мрежа) укључене и који су ефекти њиховог укључивања

Уколико се увиди да се ситуација насиља понавља, усложњава и постаје ризичнија и опаснија, предузимају се следеће заштитне мере:

- појачати опрез свих запослених и дежурних наставника и ученика
- укључити у рад родитеље и школског полицајца
- наставити са индивидуалним радом - психолог школе
- укључити стручњаке из других установа (из спољашње заштитне мреже)

Све субјекте укључене у решавање проблема треба обавезати на дискрецију и заштиту права ученика.

Процењивање ефеката превенције/интервенције

На основу евиденције које воде одељенске старешине и Тим, праћење ефеката извршиће педагог школе преко следећих **индикатора:**

1. броја и нивоа облика насилног понашања
2. број случајева насилног понашања са позитивним ефектима у односу на укупан број пријављених у току школске године
3. однос пријављених облика насилног понашања текуће и претходне школске године
4. однос броја случајева насилног понашања са позитивним ефектима текуће и претходне школске године
5. анализа упитникаведеног међу ученицима о степену безбедности у школи

АСПЕКТИ ПРИМЕНЕ ПРОГРАМА биће видљиви преко ефеката предузетих превентивних и интервентних активности.

АНАЛИЗА ПРИМЕНЕ ПРОГРАМА

Примену Програма прати и анализира Тим, квартално, преко евиденције о реализованим активностима које су планиране Програмом. Овим путем се утврђују и узроци уколико неке планиране активности нису реализоване.

ИЗВЕШТАВАЊЕ О ПРИМЕНИ ПРОГРАМА

Тим квартално извештава Наставничко веће, а полугодишње Школски одбор и Савет родитеља школе о реализацији превентивних и интервентних мера.

Завршне одредбе

Програм за заштиту деце од насиља припремљен је са намером да помогне у стварању сигурне и безбедне средине, да се олакшају и прецизирају процедуре и поступци у заштити деце од насиља и **обавезујући** је за све субјекте у процесу

Програм тима за кризне догађаје

У циљу ефикасног поступања установе у кризним догађајима, у Школи се формира Тим за кризне догађаје у оквиру тима за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања, као његов обавезни део, у следећем саставу:

1. Зоран Стојановић, директор школе
2. Снежана Стаматовић, педагог
3. Снежана Перишкић, секретар школе

4. Дамир Шимунов, наставник физичког
5. Бранко Ћурчић, наставник српског језика
6. Иванка Кустурин, наставник разредне наставе
7. Дејан Јагер, чистач
8. Ивана Рожа, представница Савета родитеља
9. Зоран Фараго, родитељ и представник ПУ Сомбор

Улоге и одговорности чланова Тима:

1. **Зоран Стојановић, директор школе:** Формира Тим за кризне догађаје и дефинише задужења чланова Тима, координише све активности пре, у току и након кризног догађаја, сарађује са представницима спољашње мреже, даје изјаве и сарађује са представницима медија и родитељима;
2. **Снежана Стаматовић, педагог:** Сарађује са директором и организује активности према налогу директора, пружа психосоцијалну подршку запосленима и ученицима у домену своје струке, организује стручно усавршавање запослених, организује састанке и учествује у раду Тима, учествује у изради и реализацији програма, учествује у изради записника и извештаја, извештава стручне органе о активностима Тима;
3. **Снежана Перишкић, секретар школе:** Пружа информације директору и члановима Тима о законској регулативи и исправности планираног у зависности од кризног догађаја, прати и усклађује програм Тима у складу са законом, учествује у раду Тима;
4. **Дамир Шимунов, наставник физичког васпитања:** Сарађује са директором и организује активности према налогу директора, пружа психосоцијалну подршку запосленима и ученицима у домену своје струке, учествује у раду Тима, алармира у случају кризног догађаја у својој смени у одсуству помоћног радника;
5. **Бранко Ћурчић, наставник српског језика:** Информише наставнике у предметној настави о процедурама у случају кризног догађаја, учествује у раду Тима води записнике Тима у сарадњи са педагогом школе;
6. **Иванка Кустурин, наставник разредне наставе:** Информише наставнике у разредној настави о процедурама у случају кризног догађаја, учествује у раду Тима сарађује са другим тимовима у школи по питању заједничких активности, алармира у случају кризног догађаја у својој смени у одсуству помоћног радника;

7. **Дејан Јагер, чистач:** Алармира у случају кризног догађаја у својој смени, помаже у реализацији активности према налогу директора;

8. **Ивана Рожа, представница Савета родитеља:** Учешће у изради и реализацији Програма, информисање чланова Савета родитеља о активностима Тима, координише активности у којој учествују родитељи.

9. **Зоран Фараго, представник родитеља и ПУ Сомбор:** Саветодавни рад са школом, размена информација, учествовање у интервентим активностима по потреби.

Програм поступања установе у кризним ситуацијама

Кризни догађај је у већини случајева непредвидив догађај са потенцијално негативним последицама. Тај догађај и његове последице могу проузроковати значајну штету особама које су му непосредно или посредно изложене. Кризни догађај карактерише број жртава (повређених или настрадалих), материјална штета, психолошке реакције појединца и/или заједнице у целини, као и солидарност у сврху отклањања последица.

Кризни догађаји су:

- Природна смрт детета/ученика;
- Покушај убиства и убиство детета/ученика (у установи или ван ње);
- Покушај самоубиства ученика и самоубиство (у установи или ван ње);
- Природна смрт, самоубиство или убиство запосленог у установи;
- Саобраћајна незгода у којој је повређено или настрадало дете, односно ученик и/или запослени у установи;
- Нестанак детета/ученика;
- Масовно тровање у простору установе;
- Дојава о подметнутој експлозивној направи у установи или терористичком нападу и слично;
- Талачка криза;
- Насиље већих размера (масовне туче, вишеструка убиства, терористички напади);
- Техничко-технолошке опасности (експлозија, изливање, испаравање отровних материја и пожар);

- Природне катастрофе (поплаве, земљотреси, пожари...);
- Епидемија која је обухватила територију/општину на којој се налази установа;
- Други кризни догађаји, у смислу Правилника о протоколу.

Јачање отпорности установа за ефикасно реаговање на кризне догађаје

Установа је у обавези да континуирано унапређује процедуре поступања ради ефикасног деловања у сврху отклањања или свођења на минимум последица које је кризни догађај изазвао по организацију рада и функционисање установе, као и по физичко и ментално здравље појединца.

Јачање отпорности установе заснива се на следећим принципима:

- 1) Континуитет - Подстицање приправности и обезбеђивање континуираног пружања квалитетног образовања и васпитања, подизање свести, планирање и припрема за реаговање у кризним догађајима;
- 2) Сарадња - Интерсекторска повезаност и заједничко деловање у ванредним ситуацијама, с обзиром на врсту кризе;
- 3) Доступност - Омогућавање брзог приступа доступним ресурсима како би установа обезбедила континуитет и право на квалитетно образовање и васпитање у време кризног догађаја;
- 4) Ефикасност - Обезбеђивање да установа активно предузима правовремене и адекватне кораке у реаговању на кризни догађај.

План рада тима

Чланови тима ће обављати послове и активности које се односе на:

- координацију (обухвата активности планирања, организације, координације и сарадње са спољном заштитном мрежом, праћења и евалуације). Тим ће направити распоред просторија у школи према врсти кризног догађаја;
- пружање психосоцијалне подршке (обухвата активности праћења реаговања, процена потреба за психосоцијалном подршком, пружање индивидуалне и групне подршке, тј. Укључивање стручних особа у пружање исте, процена потребе за укључивањем мобилног тима и уколико до тога дође, сарадња са мобилним тимом). Да би овај вид подршке могао бити реализован у мери у којој је то могуће у школи реализоваће се стручно усавршавање на тему пружања психосоцијалне подршке унутар или ван установе;
- обука запослених и ученика о плану евакуације од стране стручњака из те области;

- кроз едукацију волонтера Црвеног крста радити на безбедоносној култури деце и запослених, а кроз васпитни рад одељењског старешине и на безбедоносној култури ученика;

- информисање (обухвата активности прикупљања, проверавања, селекције, дистрибуције информација, као и припреме саопштења).

О конкретним активностима Тима, директор ће донети посебно решење/а којим ће се дефинисати улога чланова тима за кризне догађаје.

Алармирање у случају:

- пожара спроводи се активација звона у школи на начин који је договорен, затим члан Тима обавештава ученике и запослене у учионицама и даље се поступа према договореном плану;

- дојаве о експлозивној направи спроводи се тако што члан Тима обавести наставника на часу који децу спроводи на безбедно место;

- претње оружаним нападом спроводи се тако што члан Тима обавести наставника на часу који децу спроводи на безбедно место;

- терористичког напада спроводи се тако што члан Тима обавести наставника на часу који децу спроводи на безбедно место;

- за све ванредне ситуације поступаће се тако што тако што члан Тима обавести наставника на часу који децу спроводи на безбедно место.

Кључне активности директора и тима за кризне догађаје које треба да се реализују у зависности од врсте кризног догађаја:

• По сазнању за догађај који се десио ван установе, проверити одмах тачност ове информације преко поузданих извора: породице, полиције, хитне помоћи и сл.

• Ако се у установи десио кризни догађај, одмах позвати хитну помоћ, полицију и евентуално друге службе (нпр: ватрогасце).

• Приликом поступања установе у одређеним ситуацијама кризног догађаја, неопходно је поступање у складу са планом евакуације. Пре почетка евакуације, визуелним прегледом проверити да ли је пут за евакуацију безбедан.

• Након доласка припадника полиције, потребно је утврдити да ли су деца и запослени у установи безбедни на месту које је планом дефинисано као безбедно место или место поновног окупљања (фудбалски терен и игралиште у дворишту школе, просторија у кабинету поред фискултурне сале). Након доласка полиције, хитне помоћи и ватрогасаца-спасилаца, даље се поступа по инструкцијама ових органа. Сазива се хитан састанак тима за кризне догађаје.

- Информације се надлежна Школска управа.
- Уколико је последица кризног догађаја троје или више повређених/настрадалих лица, обавестити Министарство просвете како би се ангажовао интерсекторски мобилни тим за кризне ситуације.
- Разматрају се све добијене информације и позива се породица/е погођене кризним догађајем и а њима се договара које информације се могу проследити запосленима у установи, ученицима, родитељима и евентуално медијима.
- Обавестити све запослене о кризном догађају и заказати хитан састанак свих запослених уколико услови дозвољавају. Уколико није могуће састанак одржати у установи, пронаћи друге начине комуникације (видео конференција, вибер комуникација, скајп...). На састанку поделити са запосленима проверене информације у вези са кризним догађајем.
- Нагласити да је директор једина овлашћена особа у установи за комуникацију са медијима.
- Одредити на који начин ће информације бити прослеђене ученицима и родитељима (у писаној или усменој форми).
- Припремити саопштење за ученике.
- Припремити саопштење које ћете упутити родитељима других ученика.
- Подсетити се правила за контакт са медијима и припремити писано саопштење које садржи кључне информације о догађају, безбедносним поступцима и плановима за опоравак. Изразити саосећање према жртвама и њиховим породицама, наглашавајући емпатију и подршку установе. Пратити извештавање медија и, ако је потребно, брзо реаговати на евентуалне нетачности.
- Одредити и јасно означити просторију у којој ће стручни сарадник/ци или чланови мобилног тима пружати психосоцијалну подршку запосленима, родитељима и ученицима (канцеларија педагога школе) којима је таква помоћ потребна.
 - Просторија за контакте са родитељима и медијима је канцеларија директора школе.

У данима након кризног догађаја:

- Уколико је због кризног догађаја дошло до прекида или извођења наставе у измењеним условима, тим за кризне догађаје у сарадњи са педагошким колегијумом израђује посебан план даље реализације образовно-васпитног рада. Израђени план реализације усваја наставничко веће, док школски одбор доноси одлуку, а сагласност на план даје надлежна школска управа.
- Потребно је одржати кратак састанак са запосленима, обавестити их о новим информацијама, корацима које је тим за кризне догађаје предузео и планираним активностима. Чак и у недостатку нових информација, важно је одржати састанак јер се на тај начин запосленима упућује порука да нису сами, да имају подршку, а њихово активно укључивање допринеће

смањењу/спречавању беспомоћности, обнављању самоконтроле/контроле, што најчешће бива пољуљано након кризног догађаја. Уколико установа ради двосменски, састанак треба поновити и са другом сменом.

- Неопходно је да запослени све време буду благовремено информисани

*Важно је оснажити запослене да потраже СТРУЧНУ помоћ ван установе, уколико за тим постоји потреба.

- Заједно са наставницима/васпитачима идентификовати и у наредном периоду посебну пажњу обратити на особе које су најугроженије/најрањивије: сестру или брата уколико похађају исту школу, најбоље другове или другарице, особу са којом је повређени/настрадали био у емотивној вези итд.

- Уколико се кризни догађај завршио смрћу ученика или запосленог, проследити информацију о времену и организацији одласка на сахрану.

- Када је у питању смрт ученика, важно је предвидети ко ће од запослених да личне ствари преминулог ученика преда породици у одговарајућем тренутку.

- Уколико се организује комеморација у установи, важно је да се са породицом настрадалог договори о томе. Важно је припремити децу која желе да присуствују комеморацији и објаснити им шта ће се дешавати током комеморације. Може се омогућити онима који то желе да активно учествују у одавању поште преминулом. Тога дана, настава може да се откаже или да се распоред часова прилагоди поменутом догађају. Након комеморације треба омогућити да деца могу да буду са својим родитељима (посебно деца млађег узраста) и/или да буду заједно и разговарају уз подршку одрасле особе која им је блиска, у коју имају поверења (одељењски старешина, стручни сарадник, неко од наставника). Установа самостално одлучује да ли ће организовати комеморацију.

Поред организовања комеморације, постоји низ активности које могу да помогну у процесу туговања и допринесу бржем опоравку заједнице. То су:

- остављање порука, цвећа, свећа, играчака и других предмета на за то одређено место;
- прављење заједничког цртежа, паноа, песме или приче ученика из одељења преминулог;
- постављање табле са текстом "Сећање на...", на коју ученици/запослени могу стављати поруке и цртеже;
- отварање "Књиге жалости" и слично.

Начини праћења, евалуацију и извештавања о реализацији програма

Након реализације плана поступања у кризним догађајима, и успостављања стабилног стања у установи, тим за кризне догађаје врши евалуацију спроведених активности и сачињава извештај. Евалуација обухвата:

- анализу ефеката спроведених мера и активности односно реализацију измењеног плана рада,
- пружање прве психолошке помоћи, са посебним освртом на снаге, изазове и препоруке у реаговању на кризни догађај.

На основу евалуације плана реаговања у конкретним ситуацијама, установа даље унапређује план поступања установе у кризним ситуацијама. Тим за кризне догађаје континуирано прати реаговања ученика и запослених и процењује потребу за психосоцијалном подршком у наредном периоду и у сарадњи са спољашњом мрежом заштите израђује план о њеној реализацији.

Тим за кризне догађаје прати реализацију планова, у сарадњи са спољашњом мрежом заштите процењује степен смиривања ситуације и покреће процес договарања са породицама жртава и повређених о начинима обележавања сећања на догађај (обезбеђивање простора, активности сећања, обележавање годишњица и слично).

10. Програм ваннаставних активности ученика

Ваннаставне активности организујемо ради задовољавања ширих интересовања ученика за поједине области. Њихова реализација омогућава ученицима да, у складу са својим интересовањима, способностима и потребама, развијају креативност, одговорност, сарадњу, спортски дух, хуманост и позитиван однос према културним и природним вредностима.

Програми слободних активности и ваннаставних активности су разрађени у Плановима и програмима наставника који су задужени за активности, прилагођени су и усмерени ка развијању ученикове креативности, уз уважавање ученикових специфичности и интересовања.

Годишњи фонд часова ваннаставних активности је 36.

Циљеви програма:

- подстицање развоја индивидуалних способности, интересовања и талената ученика;
- развијање креативности, самосталности и одговорности;
- подстицање тимског рада, сарадње и међусобног уважавања;
- развијање спортских и моторичких способности и усвајање здравих животних навика;
- развијање хуманости, солидарности и одговорног односа према заједници;
- неговање културног стваралаштва и јавног наступа;
- развијање интересовања за природу, заштиту животне средине и практичан рад.

Организација и реализација ваннаставних активности:

Ваннаставне активности реализују се током школске године, у складу са школским календаром, годишњим планом рада школе и интересовањима ученика. Активности се организују кроз радионице, секције, спортске тренинге, практичан рад, пројекте, такмичења, приредбе и друге одговарајуће облике рада.

Табеларни преглед ваннаставних активности:

Узраст	Ваннаставна активност	Циљ активности	Начин реализације
од 1. до 4. разреда	Друштвено-техничке, хуманитарне, спортске и културне активности (ДТХСКА)	Развијање креативности, сарадње, одговорности, хуманости, спортског духа и интересовања за културно стваралаштво	Радионице, практичне активности, хуманитарне акције, спортске игре, приредбе, изложбе, пројекти и друге активности
од 5. до 8. разреда	Фудбал	Развијање моторичких способности, тимског духа, дисциплине и одговорног спортског понашања	Спортски тренинзи, вежбање елемената фудбала, утакмице и школска такмичења
од 5. до 8. разреда	Одбојка	Развијање моторичких способности, координације, сарадње и тимског духа	Спортски тренинзи, учење и усавршавање елемената одбојке, утакмице и школска такмичења
од 5. до 8. разреда	Драмска секција	Развијање креативности, говорног изражавања, самопоуздања, културе говора и јавног наступа	Драмске радионице, вежбе говора и покрета, припрема и извођење представа и програма
од 5. до 8. разреда	Пчеларска секција	Упознавање ученика са животом пчела, значајем пчеларства, заштитом природе и практичним радом	Едукативне радионице, практичан рад, посматрање живота пчела, упознавање пчеларске опреме и активности везане за заштиту природе
од 5. до 8. разреда	Ликовна секција	Развијање креативности, ликовног стваралаштва, естетског укуса, визуелног мишљења и овладавање различитим ликовним техникама	Ликовне радионице, практичан рад са различитим ликовним материјалима и техникама (цртање, сликање, вајање), припрема изложби радова, учешће на ликовним конкурсима и естетско уређење школског простора

Праћење реализације:

Реализацију ваннаставних активности прате наставници и учитељи који воде активности. Праћење се остварује кроз увид у редовност учешћа ученика, њихову активност, залагање, напредовање и резултате остварене кроз различите облике рада. О реализацији активности води се одговарајућа евиденција.

Програм физичких активности

Садржаји програма	Активности ученика	Активности наставника	Начин и поступак остваривања	Циљеви и задаци садржаја програма
Спортски дан-међуодељењска такмичења, шетња, трчање на школском терену, такмичење у оквиру секција...	Активно учешће ученика у садржајима, суђење, асистенција...	Организација, спровођење активности, додељивање задатака ученицима, суђење, обезбеђивање потребних реквизита, вођење активности	Неке од активности ће се обављати у оквиру редовних часова, неке за време секција, а неке после часова, зависно од врсте активности	-стицање навике за систематским вежбањем -развијање осећаја за фер плеј -припремање за школска такмичења
Јесењи и пролећни крос-такмичење у трчању на различите дужине стаза зависно од узраста деце	Трчање	Вођење деце, распоређивање по узрастима	Деца ће се окупити у школском дворишту и онда ће их наставници одвести на место реализације активности и дежурати	-развијање љубави деце према базичној физичкој вештини-трчању
Спортске игре	Учешће и представљање школе на такмичењима у кошарци, одбојци, рукомету, фудбалу и стоном тенису	Вођење деце на такмичења, одређивање састава који ће да игра, осмишљавање тактике игре...	Вежбе и тренинзи у фискулт. сали и на терену; одласци на такмичења	-стицање навике за систематским вежбањем -развијање осећаја за фер плеј
Радионице са програмским садржајима из области физичке и здравствене културе	Активна залагања уч. У задатим садржајима и темама	Припрема радионица, усмеравање активности, припрема материјала зарад	Рад у учионици или фискулт. сали	-усвајање знања и животних вештина и навика здравог живота, хигијене

11. Програм професионалне оријентације ученика

Професионална оријентација ученика реализоваће се по "Програму професионалне оријентације". У реализацији овог програма учествоваће сви наставници садржајима из својих предмета; одељењске старешине својим програмима; педагог школе и Служба професионалне оријентације Националне службе за запошљавање из Сомбора. Бивши ученици наше школе који похађају или су већ завршили школе за одређена занимања, биће нам сарадници у овом програму.

Остваривање овог програма пратиће школски педагог. Он ће, такође, пружити потребну помоћ ученицима VIII разреда приликом одређивања за упис у средње школе. Програм професионалне оријентације представља саставни део Годишњег плана рада школе.

Тим од пет чланова: педагог школе, одељ. старешине 7. разр. и одељ. старешине 8. разреда укључени су у програм „Професионалне оријентације на преласку у средњу школу“ који је осмислило Министарство просвете, науке и технолошког развоја са немачким удружењем за међународну сарадњу.

1. Циљеви и задаци тима:

Циљ: Помоћи ученицима у разумевању и одабиру професионалне каријере кроз информативне активности, индивидуално саветовање и праксу.

- Подизање свести о професионалним могућностима: Обезбедити информације о различитим каријерама, захтевима за њих и могућностима за образовање.
- Развити вештине планирања каријере: Пружање алата и техника за самоусмеравање и доношење одлука о каријери.
- Препоручити ресурсе и активности: Пружити ресурсе као што су радионице, семинари и упутства за самопроцењивање.

2. Организација активности:

- Информативне радионице и семинари

Циљ: Обогатити ученице и ученике знањем о могућностима у професионалном свету.

- Предавања стручњака: Организовати предавања и панел дискусије са представницима различитих професија и образовних институција.
- Сајмови образовања и каријере: Учешће на или организовање сајмова на којима ће бити представљене различите каријере и могућности образовања.

- Индивидуално саветовање

Циљ: Пружити персонализовану подршку у избору каријере.

- Каријерно саветовање: Проводити индивидуалне сесије саветовања с ученицима ради процене интересовања, способности и вредности.
- Развој каријерних планова: Помоћи ученицима у креирању и усмеравању каријерних планова у складу с њиховим амбицијама и способностима.

- Практично искуство и праксе:

Циљ: Обезбедити ученике са практичним искуствима у областима које их интересују.

- Организација пракси: Сарађивати с локалним предузећима и институцијама како би ученици могли да стекну практично искуство.
- Посете компанијама: Организовати обиласке компанија и организација ради упознавања са радним окружењем и професијама.

- Развој алата и ресурса:

Циљ: Обезбедити алате и ресурсе који подржавају процес професионалне оријентације.

- Интернет ресурси: Креирати и одржавати веб страницу или платформи с корисним информацијама о каријерама и образовању.
- Материјали за самопроцењивање: Пружити упитнике и алате за процену интересовања, способности и вредности.

3. Обука и развој чланова тима:

Циљ: Осигурати да чланови тима имају потребне вештине и знање.

- Образовни семинари: Организовати обуке за чланове тима о новим трендовима у области професионалне оријентације и саветовања.
- Размена искустава: Овлашћивати чланове тима за учешће на конференцијама и радним групама које се баве професионалном оријентацијом.

4. Оцене и извештавање:

Циљ: Оценити ефективност активности и побољшати рад тима.

- Анкете и повратне информације: Прикупити повратне информације од ученика и родитеља о корисности пружених услуга.
- Анализа резултата: Оценити успех програма и активности, и предложити измене у складу са добијеним повратним информацијама.

5. Континуирано усавршавање и планирање:

Циљ: Планирати будуће активности и унапредити рад тима.

- Планирање нових активности: Редовно ревидирати планове и активности и припремити нове иницијативе за наредну годину.
- Употреба нових ресурса: Инкорпорисати нове алате и ресурсе у рад тима за професионалну оријентацију.

Разред	Програмски садржаји – професионална оријентација	Методe	Реализатори	Врста часа
Први	* Шта су по занимању моји родитељи?	Разговор	Наставници разредне наст.	Час одељењског старешине
	* Шта бих волео да будем кад порастем?	Цртеж	Наставници разредне наст.	Ликовна култура
	* Обрада текстова који говоре о раду	Читање Разговор	Наставници разредне наст.	Српски језик
Други	* Које врсте занимања постоје у мом месту?	Разговор	Наставници разредне наст.	Час одељењског старешине
	* Која су занимања најважнија и зашто?	Поређење Разговор	Наставници разредне наст.	Час одељењског старешине
	* Кад одрастем бићу...	Састав	Наставници разредне наст.	Српски језик
Трећи	* Опис радног места једног од родитеља	Разговор	Наставници разредне наст.	Час одељењског старешине
	* Занимање које ми се највише свиђа	Цртеж	Наставници разредне наст.	Ликовна култура
	* Дијалози различитих ситуација	Дијалог Глума	Наставници разредне наст.	Српски језик
Четврти	* Насликај једно занимање	Цртеж	Наставници разредне наст.	Ликовна култура

	* Живот и рад у школи	Разговор	Наставници разредне наст.	Час одељењског старешине
	* Какав сам ја дечак?	Писмена вежба	Наставници разредне наст.	Српски језик
	* Каква сам ја девојчица?			
Пети	* Нацртај занимање своје омиљене личности	Цртеж	Наставник ликовне култ.	Ликовна култура
	* Шта бих волео да будем кад одрастем?	Писмена вежба	Наставник српског језика	Српски језик
	* Прављење албума занимања	Слободни избор	Одељењски старешина	Час одељењског старешине
Шести	* Личност којој се дивим	Разговор	Одељењски старешина	Час одељењског старешине
	* Утисци о гледаном филму	Разговор	Одељењски старешина	Час одељењског старешине
	* Моје будуће занимање	Цртеж	Наставник ликовне култ.	Ликовна култура
Седми	* Мој будући позив	Цртеж	Наставник ликовне култ.	Ликовна култура
	* Мој портрет	Састав	Наставник српског језика	Српски језик
	* Опис животног пута личности којој се дивим	Реферат	Одељењски старешина	Час одељењског старешине
Осми	* Фактори професионалног одређења	Предавање и разговор	Педагог	Час одељењског старешине
	* Медицинске индикације и контраиндикације за поједина занимања	Предавање	Лекар	Час одељењског старешине

	* Саветовање ученика и родитеља у вези будућег занимања	Разговор	Педагог Одељ. стареш.	Родитељски састанак
--	---	----------	--------------------------	------------------------

12. Програм здравствене заштите

Садржаји програма и време реализације	Начин и поступак остваривања	Циљеви и задаци садржаја програма
Систематски прегледи ученика од 1. до 7. разреда и вакцинација; Лекарски прегледи ученика 8. разреда ради уписа у средње школе (у току године, по позиву Дома здравља)	Редовни систематски прегледи, прегледи пред одлазак у школу у природи, на екскурзије, летовања, зимовања	Здравствена заштита, Развијање свести о важности превенције и заштите здравља
Стоматолошки систематски прегледи и санација (у току године, по позиву Дома здравља)	Редовни прегледи код школског стоматолога,	Развијање свести о важности превенције и заштите здравља уста и зуба
Континуирана сарадња са Домом здравља у Б. Моноштору и Сомбору, Саветовалиштем за младе (у току године, по позиву Дома здравља или Саветовалишта за младе)	Предавања, трибине, радионице	Развијање свести о здравим стилевима живота, важности превенције, здраве исхране
Здравствено-промотивне активности поводом спровођења вакцинације деце против хуманог папилома вируса (здравствена кампања „Заједно против рака грлића материце – ХПВ НЕ”)	Дистрибуција родитељима здравствено-промотивног штампаног и онлајн материјала; постављење материјала на сајт школе	Развијање свести о важности превенције и заштите здравља

13. Програм социјалне заштите

Садржаји програма и време реализације	Активности ученика	Активности наставника	Начин и поступак остваривања	Циљеви и задаци садржаја програма
Упознавање запослених о плану и програму рада СТИО и Тима за заштиту ученика од насиља (септембар)	-Ученици као главни учесници у образовању и васпитању обавезни су да уважавају и поштују личности других-ученика, запослених, родитеља. -Да поштују правила установе и сва она акта којима се уређују њихова права,обавезе и одговорности	Наставник има кључну улогу у тиму; -Помаже прилагођавању деце, охрабрује их за сарадњу са вршњацима, помаже родитељима у раду са децом код куће -Непрестано приступа и мења свој приступ деци уколико има потребе за тим у складу са способностима, знањем, интресовањима и потребама ученика	-Установа ће да укључи у тим за социјалну заштиту и представнике родитеља и по потреби одговарајуће стручњаке (лекар, представник полиције)	-Упућивање и стручно усавршавање запослених ради унапређивања компетенција ради благовременог уочавања и реаговања на насиље, постојање различитих видова насиља као и како их препознати. -Упознавање осталих запослених у ком домену је потребна социјална заштита и шта ће све радити Тим током једне наставне године. -Врло је битно истакнути да је заштита детета јединствен процес у коме учествују различити системи, а кључна реч је сарадња.
Мера превенције за стварање безбедне средине за живот и рад ученика (током целе године)	- Активно учествују у раду одељенске заједнице, као чланови ученичког парламента посебно доприносе и учествују у превентивним активностима	-Укључује родитеље у наставу, консултује стручњаке кад год је то могуће у планирању, праћењу и постављању циљева -Пропагира образовну политику којом се уважавају различитости	-Одвија се у школи где стручни сарадници уз сарадњу учитеља учествују у обукама које мере превенције треба користити као и препознавање социјалног проблема независно од тога да ли га дете поседује или његова породица	-Израда програма за заштиту ученика -Организовање разговора, трибина,обука о безбедности и заштити ученика -Дефинисање правила понашања и последица кршења правила -Развијање вештина ефикасног реаговања у ситуацијама насиља -Умрежавање свих кључних носилаца превенције насиља (савет родитеља, школски одбор, ученички парламент, наставничко веће)
Мера интервенције у ситуацијама када се јавља насиље, злостављање и занемаривање у школи (у току и непосредно после)	-Ученици похађају школу да би учили, развијали и неговали културу понашања -уколико се процени да постоји потреба да се прилагоди обр.вас.рад ученик наставља рад по	-Прилагођава наставно градиво могућностима и способностима сваког детета као и у инклузивном процесу - Особа која минимизира ефекат етикетирања у разреду и један од оних који су заслужни за друштвено прихватање индивидуалних разлика	-Стручни сарадници тада уколико је потребно извештавају ЦСР који на основу темељних извештаја одлазе у обилазак породице -Могућ је и долазак сарадника ЦСР у школу где ће такође обавити разговор са родитељима и учеником и покушати	-Дефинисање процедура и поступака за социјалну заштиту и реаговање у датим ситуацијама -Сарадња са релевантним службама и континуирано евидентирање -Саветодавни рад са родитељима -Пружање помоћи ученицима са поремећајем у понашању,тј.са ученицима са казним

ситуације у којој је било насиља, злостављања или занемаривања)	ИОП-у		да реше проблем	делима, запуштеним ученицима, оних који долазе из проблематичних породица
---	-------	--	-----------------	---

14. Програм заштите животне средине

Садржаји програма и време реализације	Активности ученика	Активности наставника	Начин и поступак остваривања	Циљеви и задаци садржаја програма
Светски дан заштите озонског омотача – 16. 9. Дан заштите животиња – 4. 10. Национални дан без дуванског дима - 31. 1. Светски дан воде -22. 3. Светски дан заштите биодиверзитета. Природни ресурси -22. 5.	Прикупљање материјала, израда постера на задату тему, презентација, истраживање, обрада података, решавање проблема извођење закључака, дискусија, изложба радова	Менторска улога наставника, омогућити подстицајну средину за рад и учење, сарадња, праћење, усмеравање, развијање потреба и могућности личног ангажовања у заштити животне средине	Изложба радова ученика на задате теме, постављање едукативно – информативних постера у кабинету за биологију и у холу школе, презентација	- да ученици разумеју улогу и значај личног ангажовања у заштити животне средине, стекну знања у вези са изворима и последицама угрожавања животне средине, схвате значај озонског омотача, изграде ставове, развијају знања и умења неопходна за заштиту животне средине, развијају еколошку, здравствену и културу живљења, постицање на тимски рад, схвате значај очувања биодиверзитета, упознају природне ресурсе и значај рационалног коришћења
Птице Србије и обележавање викенда храњења птица - октобар	Активно учешће у радионицама, тимски рад	Упознавање ученика са птицама Србије у сарадњи са „Војводином шуме“ и локалном заједницом	Радионице на задату тему	- да ученици схвате значај птица у природи, разноврсност птица, развијају знања и умења неопходна за заштиту животне средине, да схвате значај одговорног односа према животињама
Учешће на фото конкурс часописа Национална географија на тему „Људи, природа и место“	Израда фотографија	Менторска улога наставника, подстицати ученике на размишљање и коришћење нових извора знања	Прикупљање и избор фотографија на задату тему, пријава на конкурс	-да ученици изграде ставове, развијају знања и умења неопходна за заштиту животне средине, развијају еколошку, здравствену и културу живљења, развој еколошке свести
Светски дан чистог ваздуха – Присуство прашине у ваздуху – 3. 11.	Извођење вежбе	Упознати ученике са поступком вежбе и начином извођења	Плочице премазане вазелином распоредити на различита места у школи и школском дворишту након 4 часа покупити плочице, посматрати под лупом и извести закључке	- да ученици изграде ставове, развијају знања и умења неопходна за заштиту животне средине, схвате значај очувања ваздуха и основне изворе загађења, развијање еколошке свести

Дарвинов дан – 12. 2.	Изложба ученичких радова, учествовање у дискусији, прикупљање информација о Дарвину и еволуцији	Израда презентација, прикупљање неопходног материјала о Дарвину и еволуцији, приказивање кратких филмова, дискусија	Приказ кратких филмова о еволуцији, презентације на тему еволуције и Дарвиновог истраживачког рада, дискусија	- да ученици схвате елементарне основе теорије органске еволуције и разумеју историјски развитак Земље и живота на њој, упознају се са радом Дарвина, схвате значај еволуције
Дан енергетске ефикасности - 5. 3.	Израда и анализа анкете	Менторска улога наставника, израда анкете, упознавање са начином реализације вежбе, анализа резултата	Израда и анализа анкете	- да ученици изграде ставове, развијају знања и умења неопходна за заштиту животне средине, развијају еколошку, здравствену и културу живљења, развој еколошке свести, схватају значај и потребу за енергетском ефикасношћу, очување природних ресурса и упознавање са коришћењем и рационалном употребом тих ресурса у области енергетике
Дан планете Земље - 22. 4.	Активно учествовање у трибини, израда предмета од рециклираног материјала, учествовање у локалним еколошким акцијама	Трибина – Заштита животне средине Радионица – Отпад и рециклажа припрема материјала, сарадња са локалном заједницом, организовање локалних еколошких акција	Трибина – Заштита животне средине Радионица – Отпад и рециклажа Учешће у локалним еколошким акцијама	- да ученици изграде ставове, развијају знања и умења неопходна за заштиту животне средине, развијају еколошку, здравствену и културу живљења, развој еколошке свести, схватају значај и потребу очувања природних ресурса, Разумеју улогу и значај личног ангажовања у заштити животне средине, стекну знања у вези са изворима и последицама угрожавања животне средине
Европски дан паркова - 24. 5.	Израда фотографија, постера на задату тему, посета парку, учествовање у акцији Учинимо паркове лепшим	Обилазак парка на територији Сомбора, сарадња са локалном самоуправом	Обилазак парка на територији Сомбора, садња дрвећа или цвећа у сарадњи са „Чистоћом“ Сомбор	- да ученици изграде ставове, развијају знања и умења неопходна за заштиту животне средине, развијају еколошку, здравствену и културу живљења, развој еколошке свести, схватају значај и потребу очувања природних ресурса, разумеју улогу и значај личног ангажовања у заштити животне средине, стекну знања у вези са изворима и последицама угрожавања животне средине
Дан заштите животне средине -5. 6.	Извођење закључака и осврт на еколошке акције током године	Праћење, опажање, закључивање	Проглашење „зеленог хероја“ школе	- да ученици разумеју улогу и значај личног ангажовања у заштити животне средине, развој еколошке свести

15. Програм сарадње са локалном самоуправом

Област / вид сарадње	Планиране активности и садржаји	Сарадници / партнери	Носиоци активности	Период реализације
Сарадња са Месном заједницом Бачки Моноштор	- Обележавање значајних датума и манифестација уз учешће ученика (хор, оркестар, рецитатори, драмска, литерарна и фолклорна секција) - Постављање изложби ликовних радова ученика у просторијама Месне заједнице - Учешће ученика у локалним културним и друштвеним активностима	Месна заједница Бачки Моноштор	учитељи, наставници, ученици	током школске године
Културно-образовне активности и посете установама културе	- организовање посета ученика Градском музеју у Сомбору, Народном позоришту Сомбор, Биоскопу „Ернест Бошњак“, Градској библиотеци „Карло Бијелички“, Галерији „Милан Коњовић“, Културном центру „Лаза Костић“ и другим установама културе; - упознавање ученика са културним, историјским и уметничким наслеђем Сомбора и околине; - посете библиотеци - радионице у библиотеци у Сомбору - праћење позоришних представа и филмских пројекција примерених узрасту ученика; - учешће у књижевним сусретима, изложбама, радионицама и другим културно-образовним програмима; - повезивање посета са наставним садржајима, пројектном наставом и ваннаставним активностима; - развијање интересовања ученика за књижевност, уметност, културу и културно наслеђе.	Градски музеј Сомбор, Народно позориште Сомбор, Биоскоп „Ернест Бошњак“, Градска библиотека „Карло Бијелички“, Галерија „Милан Коњовић“, Културни центар „Лаза Костић“ и друге установе културе	директор, учитељи, наставници, стручни сарадници и одељењске старешине.	током школске године, у складу са наставним плановима и програмима и календаром културних дешавања.
Екологија и заштита животне средине	- Учешће у акцијама уређења животне средине: уређење травњака и дрвореда, сађење и неговање биљака, одржавање спортских терена - Учествовање у акцијама уклањања дивљих депонија и другим локалним еколошким акцијама - Излет и едукативне активности на подручју „Штрбац“ – бара Шаркањ, Карапанца - Еко-радионице и учешће у акцији „Дани Дунава“ - Активности у области пчеларства и риболовства	„Војводинашуме“, Шумска управа, НВО „Подунав“, Пчеларско друштво „Пчела“, Риболовачко друштво „Шаран“	наставници, ученици, стручни сарадници	током школске године

Област / вид сарадње	Планиране активности и садржаји	Сарадници / партнери	Носиоци активности	Период реализације
Хуманитарне активности	Учешће у хуманитарним акцијама и активностима усмереним на пружање помоћи угроженим категоријама становништва, у сарадњи са локалном организацијом Црвеног крста	Црвени крст и локални партнери	зченици, учитељи, наставници, стручни сарадници	према календару акција
Друштвено-користан рад	• Уређење учионица, радионица, ходника, холова и других школских простора • Одржавање школског дворишта, тротоара, парка испред библиотеке и зелених површина • Акције чишћења улица села у сарадњи са Месном заједницом поводом „Дана планете Земље“ • Рад у расаднику Шумске управе „Козара“ и учешће у пошумљавању. • Реализација у складу са узрастом ученика, у трајању од 1 до 3 дана, односно 5 до 15 часова годишње по одељењу	Месна заједница, Шумска управа „Козара“, локалне организације	одељењске старешине, учитељи, наставници, ученици	током школске године
Сарадња са другим школама	• Размена програма за школске свечаности са школама Сомбора и околних места. • Организација и учешће на „Етно дану“ – фестивалу са мултикултуралним садржајима. • Спортска такмичења и сусрети поводом значајних датума (Дан школе, Школска слава, 15. фебруар) • Заједничке пројектне активности, радионице и дружења ученика и наставника	Основне школе са територије Града Сомбора (Бездан, Колут, Бачки Брег, Кљајићево, Гаково, Сомбор и др.). Основна школа „Свети Сава“ у Суботици	руководство школе, учитељи, наставници, стручни сарадници, ученици	током школске године
Сарадња са школама у Војводини у којима се изводи настава на хрватском наставном језику	• Дружења, спортски сусрети и различити облици сарадње са школама у којима се настава одвија на хрватском наставном језику или се изучава хрватски језик са елементима националне културе • Заједничке културне, образовне и пројектне активности	Школе из Суботице, Ђурђина, Таванкута, Сонте, Бачког Брега и др.	руководство школе, учитељи и наставници који изводе наставу на хрватском језику, ученици	током школске године
Прекогранична и међународна сарадња	• Проширивање сарадње на прекограничне сусрете ученика и запослених у школама. • Наставак и развијање започете сарадње са Основном школом „Јагодњак“ из Републике Хрватске • Заједничке образовне, културне, спортске и пројектне активности	ОШ „Јагодњак“, Република Хрватска; друге партнерске школе	руководство школе, учитељи, наставници, стручни сарадници, ученици	према могућностима и договору

Сарадња са другим институцијама

Образовно - васпитни процес и ваннаставне активности у школи се организују у сарадњи са институцијама:

НАЗИВ ОРГАНИЗАЦИЈЕ	ОБЛИК САРАДЊЕ
Министарство просвете, науке и технолошког развоја – Школска управа Сомбор	- Унапређење настав - Информисање о свим важним питањима у вези са радом школе - Стручно усавршавање наставника
Градска управа Града Сомбора	- Финансирање рада школе - Финансирање стручног усавршавања наставника - Унапређење услова рада – капиталне инвестиције
Завод за унапређивање образовања и васп. Завод за вредновање квалитета образов. и васпитања	- Семинари, обуке, саветовања - Дигитални сервиси - Наставни програми и удџбеници - Професионални развој и стручно усавршавање - Стандардизација, истраживања, вредновања - Завршни и пријемни испити ученика
Основне и средње школе Школске управе Сомбор, Школа за основно образовање одраслих из Сомбора, ШОСО „Вук Караџић“ Сомбор, Предшколска установа „Вера Гуцуња“ Сомбор	- Организација заједничких семинара - Међушколска такмичења - Дефектолошка подршка ученицима - Помоћ психолога - Састанци актива директора - Састанци актива стручних сарадника - Професионална оријентација – презентације школа - Реализација уписа у први разред, сарадња са васпитачима у реализацији припремног предшколског програма, заједничке приредбе,...
Месна заједница Бачки Моноштор	- Конкурси, пројекти, сарадње,...
Удружење грађана „Подунав“,	- Конкурси, пројекти, сарадње,...

Пчеларско друштво „Пчела“, занатлије из Бачког Моноштора	- Активности и акције еколошког и хуманитарног усмерења - Професионална оријентација ученика - Предузетништво
ЈП „Војводинашуме“	- Еколошки пројекти - Саветодавна предавања, радиониц - Еколошке акције - Излети, шетње, посете сајмовима - Сарадници у пројектној настави,...
КУДХ „Бодрог“ Бачки Моноштор	- Ученици су стални чланови КУД-а - Приредбе, пројекти
Хрватско национално вијеће, Суботица (Одељење за образовање)	- Набавка уџбеника и наставних средстава за одељења на хрватском наст.језику - Пројекти и међународне сарадње - Професионални развој и стручно усавршавање наставника
Културни центар „Лаза Костић“ Сомбор	- Ученици укључени у манифестације, радионице,... у организацији Културног центра - Посете Градском музеју и галеријама у Сомбору
Музичка школа „Петар Коњовић“ у Сомбору	- Ученици укључени у рад школе
ФК „Дунав“ из Бачког Моноштора	- Ученици укључени у подмладак клуба - Коришћење терена за одређене спортске активности - Сарадња и у просторијама школе
Дом здравља „Др Ђорђе Лазић“ Сомбор и амбуланта у Бачком Моноштору	- Стални здравствени прегледи ученика - Помоћ стручњака у реализацији програма здравственог васпитања и примарно-превентивних програма - Лекарски прегледи ради уписа у средње школе

Центар за социјални рад Сомбор	- Сарадња са циљем праћења развоја појединих ученика, помоћ психолошке службе и социјалних радника у поступању у раду са децом, родитељима (породицом)
Народна библиотека „Карло Бјелицки“ у Сомбору и Народно позориште Сомбор	- Ученици укључени у манифестације, представе, радионице,... у организацији градске библиотеке и позоришта (у просторијама библиотеке, али и доласци њихових запослених у нашу школу)
Српска православна црква у Сомбору, Католичка црква Суботичке бискупије	- Часови верске наставе, посете црквама/храмовима - Прослава Дана Светог Саве - школске славе
Туристичке агенције	- Организација екскурзија, излета и рекреативне наставе
Општинска организација „Црвени крст“ Сомбор	- Трибине, саветовања, радионице, хуманитарне и друге акције - Конкурс “Крв живот значи”
Канцеларија за младе	- Учешће у акцијама у организацији Града Сомбора
„Сомборске новине“, Радио телевизија Војводине, Радио телевизија Србије, „Хрватска ријеч“ Суботица	- Учешће у еколошким, дејим и информативним емисијама - Медијско праћење важних догађаја у школи и у вези са школским животом

16. Програм сарадње са породицом

Садржаји програма и време реализације	Активности наставника	Начин и поступак остваривања	Циљеви и задаци садржаја програма
Помоћ родитељима у остваривању васпитне функције породице (током целе године)	Предавања , индивидуални разговори, разговори у сарадњи са стручним сарадницима	Родитељски састанци, групни разговори, индивидуални контакти, Дан пријема родитеља, Обезбеђивање и упућивање родитеља на литературу	Ојачати породицу, указати на важност правилног функционисања породице; успоставити добру сарадњу ради јединственог деловања на васпитање и образовање деце
Укључивање родитеља у живот и рад школе и њихово ангажовање у активностима од значаја за школу (током целе године)	Анимира родитеље, подстиче их, извештава	Заједничка израда кодекса понашања, израда процедура реаговања у случајевима вршњачког или било ког другог злостављања и малтретирања, сарадња на писању пројеката за унапређење материјално техничких услова рада, учешће у културној и јавној делатности школе организујући спортске акт.	Узајамно повезивање и деловање школе и породице као услов за успешно остваривање циљева васпитања и образовања деце
Сарадња са родитељима на пољу проф. оријентације (током целе године)	Организује посете приватним и друштвеним предузетницима и државним установама, сарађује са средњим школама, извештава родитеље,...	Организовати трибине, заједничке посете СШ, предузећима која могу да приме ученике	Утицати на правилан избор занимања

17. Програм излета, екскурзија и наставе у природи

Екскурзије ће се изводити за ученике од првог до осмог разреда, по принципу концент. кругова, ако за то буду постојали реални услови, првенствено: безбедности и здравља ученика и наставника, као и законски, материјални-финансијски и други услови.

Детаљне планове и програме екскурзија и излета израдиће стручне комисије у складу са Стручним упутством о организовању екскурзија за ученике основних школа и препорукама МП РС о реализацији екскурзија.

Извођење екскурзија зависиће од цена аранжмана и од финансијских могућности ученика, односно родитеља, као и од прилагодљивости туристичких агенција програмима које су осмислила стручна већа школе. Организоваће се и излети у околини села. У складу са Годишњим планом рада школе, ученицима и родитељима од првог до четвртог разреда омогућава се опредељење и избор за извођење екскурзија, излета и школе у природи (од 7 до 10 дана), док се ученицима од петог до осмог разреда омогућава извођење екскурзије и излета (од 5. до 7. разреда до 2 дана годишње).

Циљ екскурзије, као облика образовно-васпитног рада, јесте да допринесе остваривању циљева и задатака образовања и васпитања, циљева и задатака наставних предмета, као и непосредно упознавање с појавама и односима у природној и друштвеној средини, с културним, историјским и духовним наслеђем и привредним достигнућима.

- продубљивање, проширивање и обогаћивање знања и искустава ученика,
- повезивање и примењивање знања и умења,
- развијање љубави према отаџбини, њеној историји, култури и природним лепотама, неговање позитивног односа према свим њеним грађанима и њиховим националним, културним, етичким и естетским вредностима,
- неговање солидарности, хуманизма, другарства и осећаја заједништва,
- проучавање објеката и феномена у природи,
- уочавање узрочно-последичних односа у конкретним природним и друштвеним условима
- упознавање с начином живота и рада људи појединих крајева,
- развијање свести о значају одрживог развоја и изграђивање еколошких навика и навика заштите животиња,
- развијање способности проналажења, анализирања и саопштавања информација из различитих извора,
- оснаживање ученика у професионалном развоју,
- подстицање самосталности ученика и одговорности за сопствено понашање.

Активности	Начин остваривања	Носиоци активности	Временска динамика	Начин праћења
Предлози дестинацијама излета, наставе у природи и екскурзија за све узрасте	Давање предлога, израда програма екскурзија, излета и наставе природи	Стручна већа, одељењске старешине	септембар	Записници стручних већа и родитељских састанака
Упознавање родитеља са свим сегментима реализације	На родитељским састанцима и Савету родитеља родитељи се информишу о предлозима дестинације Одређивањем дневница за наставнике на седници Савета родитеља	Одељењске старешине и родитељи, Савет родитеља	септембар	Записници СР и родитељских састанака
Анкетирање родитеља о настави у природи, екскурзијама и излетима	Достављање писаног обавештења родитељима (са програмом путовања, трошковима, динамиком, местом за одлазак и повратак, прикупљање потписаних сагласности родитеља/старатеља за учешће детета на излету/екскурзији/настави у природи	Одељењске старешине, секретар школе	Током године	Анкетни листови, евиденција
Расписивање тендера,	прикупљање понуда, састанци представника родитеља и избор агенција - прикупљена тендерска документација и извршен избор -	Директор, секретар школе, , представници родитеља	Током године	Записници састанака, одлуке
Реализација екскурзије, излета	Упознати ученике са маршрутом и садржајем екскурзије најмање недељу дана пре екскурзије (на часовима одељењског старешине, географије, историје, српског језика, биологије детаљно припремити ученике за	Одељењске старешине, наставници	Током године	Записници о реализацији екскурзије, извештавање на Наставничком већу , Савету родитеља и Школском одбору, После екскурзије проверити

	екскурзију кроз кратке реферате, презентације о садржајима који ће се посетити и повезати их са градивом. Упознати ученике и родитеље са правилима понашања на екскурзији. Континуирано током екскурзије проверавати ученике да ли знају шта су видели и шта ће видети, где се налазимо на карти. Контролисати понашање ученика на локалитетима. Повезивање знања са екскурзије са школским градивом			ученичка знања и стечена искуства, кроз разговор, пано са фотографијама ученика , тест, квиз,презентације, изложбе, анкетање ученика
Реализација наставе у природи	Упознати ученике са маршрутом и садржајем на часовима одељењског старешине, српског језика, света око нас, природе и друштва, детаљно припремити ученике . Упознати ученике и родитеље са правилима понашања. Континуирано током реализације проверавати понашање ученика. Повезивање знања са школским градивом.	Директор, наставници разредне наставе, аниматор	Током године	Записници о реализацији наставе у природи, извештавање на Наставничком већу , Савету родитеља и Школском одбору, Након реализације наставе у природи проверити ученичка знања и стечена искуства, кроз разговор, пано са фотографијама ученика , тест, квиз,презентације, изложбе, анкетање ученика
Анализа реализованих излета, наставе у природи и екскурзија	Анализа са ученицима на часовима одељењског старешинства, Подношење извештаја на родитељским састанцима, седници Наставничког већа школе, Савету родитеља школе, Школском одбору	Одељењске старешине	током године	Реализовани ЧОС, записници родитељских састанака, седница Наставничког већа, Савета родитеља и Школског одбору

Надзор примене прописа	Инспекцијски прегледи везани за безбедну реализацију излета, наставе у природи и екскурзија	Полицијска управа, директор, секретар	Током године	Извештаји надзора
------------------------	---	---------------------------------------	--------------	-------------------

18. Програм рада школске библиотеке

Програм рада школске библиотеке обухвата следеће области: васпитно-образовну делатност, сарадњу са наставницима, информациону делатност, стручну делатност, рад са ученицима

Циљеви библиотечког особља у школској библиотеци

Школска библиотека омогућава ученицима да овладају вештинама за учење током читавог живота, развија њихову стваралачку машту, и оспособљава их да буду одговорни грађани.

Следећи циљеви су неопходни за унапређивање писмености, информатичке писмености, подучавања, учења и за подизање културног нивоа и представљају основне услуге школске библиотеке.

1. Подршка и побољшање образовних циљева наведених у наставном плану и програму школе.
2. Развијање и неговање навике и уживања у читању и учењу код деце, као и навике коришћења библиотеке током читавог живота.
3. Пружање прилике да се искуси стварање и коришћење информација у циљу стицања знања, познавања развијања маште и уживања.
4. Подстицање свих ученика да стичу и користе вештине вредновања и коришћења информација, без обзира на облик, формат или медиј, као и да овладају начинима друштвене комуникације.
5. Обезбеђивање приступа локалним, регионалним, националним и глобалним изворима и могућностима, што оне који уче доводи у додир са различитим идејама, искуствима и ставовима.
6. Организовање активности које јачају друштвену и културну свест.

7. Сарадња са ученицима, наставницима, управом и родитељима да би се остварили циљеви школске библиотеке, рада школског библиотекара али и школе у целини.

Септембар

- Упис ученика у школску библиотеку
- Раздуживање са књигама које нису враћене у јуну и сређивање картотеке
- Вођење драмске секције наставника и ученика „Драматична радионица“
- Упознавање првака са библиотеком
- Упознавање ученика са фондом библиотеке
- Вођење библиотечког пословања: инвентарисање, каталогизација, класификација, сигнирање
- Акција прикупљања књига/лектира – сарадња са бившим ученицима наше школе

Октобар

- Сарадња са наставницима свих наставних предмета у набавци литературе за ученике из разних области
- Помоћ при избору литературе за ученике и наставнике
- Систематско упознавање ученика са књигама, часописима, новинама...
- Сарадња са наставницима и ученицима на приредби поводом Дана школе
- Рад са ученицима/наставницима у драмској секцији
- Посета Сајму књига
- Усмеравање ученика у правцу интересовања за књиге
- Вођење библиотечког пословања: инвентарисање, каталогизација, класификација, сигнирање
- Рад секције

Новембар

- Одабир и припремање литературе и друге библиотекарске грађе потребне за извођење наставног часа
- Привикавање ученика на одређено понашање у библиотеци, на чувању и заштити књига
- Организовање књижевних вечери
- Вођење библиотечког пословања: инвентарисање, каталогизација, класификација, сигнирање
- Рад секције

Децембар

- Вођење библиотечког пословања: инвентарисање, каталогизација, класификација, сигнирање
- Рад секције и реализација васпитно-образовног програма, слободних активности ученика и драмске секције „Драматична радионица«
- Вођење евиденције о коришћењу библиотекарске грађе

Јануар

- Сарадња са наставницима и ученицима на приредби поводом Светог Саве Обележавање Дана Св.Саве
- Издавање књига и часописа

Фебруар

- Сређивање библиотеке после првог полугодишта
- Сарадња са наставницима на утврђивању плана лектире и набављању књига
- Рад са ученицима у драмској секцији
- Вођење библиотечког пословања: инвентарисање, каталогизација, класификација, сигнирање

Март

- Вођење библиотечког пословања: инвентарисање, каталогизација, класификација, сигнирање
- Писање каталошких листића за каталог
- Сарадња са учитељицама и ученицима на приредби поводом 8.марта
- Систематски рад на информисању ученика и наставника о новонабављеним књигама
- Издавање књига и часописа и коришћења приручне литературе

Април

- Организовање реализације наставног часа уз примену библиотечког материјала
- Организовање књижевних вечери, прикупљање књига за библиотеку
- Инвентарисање и техничка обрада књига
- Реализација васпитно-образовног програма, слободних активности ученика и драмске секције „Драматична радионица«

- Вођење библиотечког пословања: инвентарисање, каталогизација, класификација, сигнирање

Мај

- Праћење стручне литературе са подручја библиотекарства
- Разговор са ученицима о прочитаним књигама
- Обилазак издавачких кућа, књижара, галерија и тд.
- Набавка књига за одличне ученике осмог разреда
- Издавање књига и часописа
- Вођење библиотечког пословања: инвентарисање, каталогизација, класификација

Јун

- Раздуживање са књигама на крају школске године
- Сређивање библиотеке на крају шк. године
- Присуствовање седницама Разредних и Наставничких већа и Педагошког колегијума
- Послови везани за финансијско материјално пословање
- Организовање припреме за почетак следеће школске године

Август

- Техничке и организационе припреме за почетак нове школске године
- Утврђивање стања књига у библиотеци и поруџбина нових
- Организовање израде Годишњег програма рада и извештаја раду библиотеке у протеклој школској години

19. Друге области Развојног плана школе

План и програм Ученичког парламента

Ученички парламент је законом загарантована формална институција, која ученицима омогућава демократски начин удруживања ради заступања интереса свих ученика у школи, као и учешће ученика у доношењу одлука које се њих непосредно тичу.

Ученички парламент организује се у последња два разреда основне школе ради:

- давања мишљења и предлога стручним органима, школском одбору, савету родитеља и директору о правилима понашања у школи, годишњем програму рада, школском развојном плану, слободним и ваннаствним активностима, учешћу на спортским и другим такмичењима и организацији свих манифестација ученика у школи и ван ње;
- разматрање односа и сарадње ученика и наставника или стручног сарадника;
- обавештавање ученика о питањима од посебног значаја за њихово школовање.

Циљ активности је подстицање толеранције, активизма и креативности код ученика.

Парламент чине по два представника из седмог и осмог разреда оба одељења у школи. Уз изнимку, одељење може делегирати једног представника у парламент уколико се ради о одељењу са малим бројем ученика (пет или мање).

Парламент се бира сваке школске године и има председника, заменика председника, записничара и заменика записничара.

Представници су у обавези да о свим садржајима, идејама, закључцима обавештавају своје одељенске заједнице.

Парламент ће одржати минимално два радна састанка по полугодишту, а бавиће се питањима и задацима који су од општег интереса за целу школу, а посебно од интереса и значаја за ученике. Састанци ће се одржавати у термину по договору са ученицима. О раду парламента се редовно обавештава највиши стручни орган школе – Наставничко веће.

Чланови ученичког парламента су ученици – представници из 8.а, 8.б, 7.а и 7.б. По два ученика из сваког одељења. Чланови се бирају на часовима одељењске заједнице тих одељења, тајним гласањем.

Садржај рада	Време реализације
1. Формирање Ученичког парламента и избор Одбора 2. Предлог и усвајање Плана и програма Ученичког парламента 3. Предлози дестинација за екскурзије и излете 4. Кућни ред школе 5. „Опасност“ са интернетских страница-презентација 6. Припремање за прославу Дана школе	септембар, октобар
1. Успех и дисциплина ученика у првом кварталу 2. Која понашања ученика треба наградити, а која санкционисати и како? 3. Прослава Нове године	новембар, децембар
1. Успех и владање ученика на крају 1. полугодишта 2. Формирање комисије за уређење паноа професионалне оријентације 3. Шта су нам радиле секције и ученичке организације у претходном периоду? 4. Шта треба урадити да се кућни ред школе више поштује? 5. Припрема за излете и екскурзије	фебруар, март
1. Успех на крају трећег квартала 2. Колико смо информисани о упису у средње школе?	април
1. Резултати које смо остварили на такмичењима 2. Анализа рада Ученичког парламента и предлози програма за следећу школску годину 3. Које ученике треба похвалити, а које опоменути? 4. Ученик генерације – предлози 5. Успех и владање ученика на крају школске године	мај, јун

Програм за привлачење деце из осетљивих група

Циљ: Обогаћивањем и употпуњавањем садржаја ваннаставних активности у школи побољшати укљученост и обезбедити континуитет присутности деце из осетљивих група у процесу образовања.

Редни бр.	Активност	Циљеви	Носиоци акт.	Исходи
1.	Информисање о програму на сајту школе	Повећати заинтересованост деце из осетљивих група	Татјана Ковач и Борис Балаж	Повећан број уписане деце у школу
2.	Активности са децом на продуженом боравку у школи	Изаћи у сусрет различитим интересовањима и потребама деце	Васпитачи продуженог боравка, наставници, педагог, директор	Подстаћи уписивање деце у школу и њихов континуитет редовног долажења у школу
3.	Радионице за децу и родитеље	Заинтересовати родитеље за сарадњу са школом и активно учествовање у васпитању и образовању своје деце	Педагошки асистент, васпитачи продуженог боравка, педагог, библиотекар	Сараднички однос родитеља и школе у васпитању и образовању деце
4.	Учешће у пројектима	Обезбеђивање средстава за квалитетнији рад школе	Тим за пројекте школе	Богатије и садржајније ваннаставне активности у школи

5.	Сарадња са локалном заједницом	Обезбеђивање подршке за реализацију активности програма	Директор, педагошки асистент, педагог	Реализација планираних активности
6.	Сарадња са предшколском установом	Заједничке активности вртића и школе са циљем мотивације и припреме деце за школу	Васпитачи вртића и продуженог боравка, учитељи, педагог	Деца заинтересована и спремна за школу

Програм „Основи безбедности деце“

Садржаји програма	Активности ученика	Активности наставника и сарадника	Начин и поступак остваривања	Циљеви и задаци садржаја програма
„Основи безбедности деце“	Слушање и дискусија, постављање питања,... на задате и планиране теме	Организација ЧОС-ова, планирање и сарадња са Полиц.управом Сомбор (предавачи,реализатори), активно присуство на ЧОС-у са делат. ПУ	Редован ЧОС, предавања, радионице, дискусија	Теме: - Безбедност деце у саобраћају - Полиција у служби грађана - Заштита од техничко-технолошких опасности и природних непогода - Насиље као негативна појава - Превенција и заштита деце од опојних дрога и алкохола - Безбедно коришћење интернета и друштвених мрежа - Превенција и заштита деце од трговине људима - Заштита од пожара

Програм превенције родно заснованог насиља

Садржај програма	Активност	Начин реализације	Носиоци	Време
Анализа стања након иницијалног истраживања	Састанак пројектног тима и израда Програма превенције и Акционог плана	Презентовање резултата истраживања, дискусија, предлози	Чланови пројектног тима	Септембар
Представљање Програма	Презентовање Програма на Наставничком већу, Школском одбору и Савету родитеља	Power Point презентација програма и акционог плана	Директор, педагошкиња	Септембар
Сарадња са школама учесницама Пројекта и заједничке активности	Реализација заједничке активности у партнерској школи	Састанак у школи чланова Тима и менторске школе и гостовање у партнерској школи	Координатор пројекта Едита Сакали, педагошкиње партнерских школа и поједини чланови Тимова	Септембар-октобар
Обука чланова Тима од стране менторске школе	Састанак у школи чланова Тима и менторске школе	Приказ радионица и давање смерница менторске школе партнерској за даљи рад	Координатор пројекта Едита Сакали, педагошкиња школе и чланови Тима	
Радионице предвиђене Пројектом	Реализација одабраних радионица за ученике и родитеље	Радионице ће се реализовати на ЧОС-овима и на Савету родитеља	Одељењске старешине и педагошкиња	Октобар-децембар
Промовисање позитивних вредности	Сусрети са представницима	Активности ће се реализовати на часовима	Одељењске старешине,	Током школске године

кроз наставне и ваннаставне активности	занимања, радионице, спортска такмичења...	појединих предмета, у школи после наставе и у другим институцијама	предметни наставници, педагошкиња	
Завршно истраживање	Испуњавање упитника од стране ученика, и запослених у школи	Истраживање ће бити реализовано у кабинету информатике	Координатор пројекта Едита Сакали, директорка, педагошкиња школе и поједини чланови Тима	Фебруар
Информисање о резултатима истраживања	Информисање на Наставничком већу, Школском одбору и Савету родитеља	Презентација резултата	Координатор Тима, педагошкиња школе	Април

Програм школског маркетинга

Рад Тима засниваће се на промоцији организовања и обележавања школских активности. Одазваћемо се позивима Министарства просвете, Покрајинског секретаријата за образовање, прописе, управу и националне мањине-националне заједнице, Градске управе Града Сомбора, као и домаћих и међународних организација које промовишу важност културе и образовања, негују здрав однос ученика према школи, породици и природи, утичу на њихову безбедност и подстичу њихов креативни потенцијал. Активности овог тима су уско повезане са активностима свих осталих тимова и треба их спроводити у сарадњи са њима.

АКТИВНОСТИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	НАЧИН ПРОВЕРЕ РЕАЛИЗОВАНОГ
- Усвајање плана рада тима за текућу школску годину. - Праћење пријема првака. - Организација активности за Дечију недељу.	- Учитељица четвртог разреда - Тим за маркетинг - Наставници српског језика, музичке културе и разредне наставе	- извештаји - друштвене мреже - фотографије - презентације - резултати анкетања - видео записи - Летопис школе
- Праћење учешћа ученика школе у активностима Дечје недеље. - Подела задужења припреме прилога за сајт школе. - Дан школе (праћење и постављање материјала на Фејсбук профил и сајт школе).	- Наставници - Тим за маркетинг	
- Редовно ажурирање сајта школе и Фејсбук профила. - Организација активности поводом Дана толеранције.	- Наставници - Тим за маркетинг - Литерарно-драмска секција	

- Припреме за обележавање Школске славе - Промоција школе путем јавних сервиса: телевизија, новине, радио.	- Наставници - Тим за маркетинг - Литерарно-драмска секција	
- Јавно извештавање Тима о учешћу и постигнућима ученика на такмичењима, смотрама и конкурсима.	- Тим за маркетинг	
- Подела задужења за попуњавање Летописа школе. - Праћење и рекламирање тематских дана и недеља у школи. - Праћење завршног испита, завршне приредбе и свечана додела диплома ученицима 8. разреда.	- Тим за маркетинг у сарадњи са одељењским старешинама	
- Промоција школе родитељима будућих првака.	- Чланови тима у сарадњи са директором и стручним сарад.	
- Промоција сарадње са локалном заједницом (Месна заједница Бачки Моноштор, Пчеларско друштво „Пчела“, КУДХ „Бодрог“, Црвени крст, Културни центар,...	- Чланови тима у сарадњи са представницима установа, удружења и појединцима локалне заједнице	
- Састављање годишњих извештаја. - Сарадња са другим тимовима у школи.	- координатор тима	

Програм рада Тима за обезбеђивање квалитета и развоја установе

Тим за обезбеђивање квалитета и развој установе образовно-васпитне установе образује се у складу са Законом о основама система образовања и васпитања и Законом о основном образовању и васпитању. Тим има кључну улогу у изградњи, праћењу и унапређивању интерног система квалитета рада школе.

Кључни задаци Тима за обезбеђивање квалитета рада установе:

Стара се о обезбеђивању и унапређивању квалитета образовно-васпитног рада установе;

Прати остваривање школског програма;

Стара се о остваривању циљева и стандарда постигнућа, о развоју компетенција ученика;

Вреднује резултате рада наставника, васпитача и стручног сарадника;

Прати и утврђује резултате рада ученика и одраслих.

Посебна улога Тима у функционисању интерног система квалитета:

Развоју методологије самовредновања у односу на стандарде квалитета рада установе;

Коришћењу аналитичко-истраживачких података за даљи развој установе;

Давању стручних мишљења у поступцима за стицање звања наставника, васпитача и стручног сарадника;

Праћењу развоја компетенција наставника, васпитача и стручних сарадника у односу на захтеве квалитетног васпитно образовног рада, резултате самовредновања и спољашњег вредновања;

Праћењу напредовања ученика у односу на очекиване резултате.

Оперативне активности Тима за обезбеђивање квалитета разрађене су кроз временску динамику током школске године, покривајући све законске задатке и специфичне улоге у квалитету:

Време реализације	Планиране активности и садржај рада	Улога и задаци Тима	Носиоци активности	Очекивани исходи и документација
Август / Септембар	• Конституисање Тима за обезбеђивање квалитета и развој установе. • Израда Годишњег програма рада Тима. • Анализа остварености Школског програма и Годишњег плана рада из претходне школске године. • Дефинисање приоритетних области самовредновања за текућу годину.	• Праћење остваривања Школског програма. • Развој методологије самовредновања у односу на стандарде квалитета.	Координатор Тима, директор, стручни сарадници, чланови Тима	• Записник о конституисању. • Утицан Програм рада Тима у Годишњи план рада школе. • Дефинисани инструменти самовредновања.
Октобар / Новембар	• Развој и припрема инструмената за самовредновање (упитници, чеклисте, протоколи посматрања часова). • Праћење развоја компетенција наставника кроз анализу планова стручног усавршавања (ППСУ). • Разматрање извештаја о иницијалном тестирању ученика на почетку школске године. • Учешће у процедурама за	• Старање о остваривању стандарда постигнућа и компетенција. • Праћење развоја компетенција наставника. • Давање стручних мишљења за стицање звања.	Чланови Тима, руководиоци стручних већа, стручни сарадници	• Припремљени анкетни листићи и инструменти. • Анализа иницијалног тестирања. • Стручна мишљења за напредовање у звања.

	стицање звања наставника (ако има захтева).			
Децембар / Јануар	• Спровођење процесних анализа и анкетних истраживања међу ученицима, родитељима и наставницима. • Анализа резултата образовно-васпитног рада на крају првог полугодишта. • Праћење напредовања ученика којима је потребна додатна подршка (ИОП-1, ИОП-2, допунска настава). • Израда међуизвештаја о квалитету рада установе.	• Коришћење аналитичко-истраживачких података за развој. • Праћење напредовања ученика. • Вредновање резултата рада наставника.	Координатор Тима, стручни сарадници, наставници	• База аналитичких података. • Извештај о успеху на полугодишту. • Међуизвештај Тима за Наставничко веће.
Фебруар / Март	• Обрада и квалитативна анализа података добијених самовредновањем истраживане области квалитета. • Праћење остваривања квалитета наставе кроз узајамне посете часовима и хоризонтално усавршавање. • Разматрање резултата пробног завршног испита за ученике VIII разреда. • Давање стручних	• Вредновање резултата рада наставника. • Старање о остваривању циљева и стандарда постигнућа. • Праћење развоја компетенција.	Тим за квалитет, предметни наставници, Тим за завршни испит	• Анализа резултата пробног завршног испита. • Извештај о посећеним часовима. • Аналитичке табеле самовредновања.

	мишљења за професионални развој и напредовање наставника.			
Април / Мај	• Формулисање предлога мера за унапређивање квалитета у истраживаној области на основу резултата. • Израда нацрта Извештаја о самовредновању квалитета рада установе. • Анализа обука и стручног усавршавања наставника у односу на спољашње вредновање и приоритете школе. • Праћење резултата ученика на такмичењима и смотрама.	• Праћење и утврђивање резултата рада ученика. • Коришћење података за даљи развој установе. • Унапређивање квалитета рада.	Координатор Тима, чланови Тима, директора установе	• Нацрт Извештаја о самовредновању. • Предлог акционог плана за унапређење. • Преглед такмичарских резултата.
Јун / Јул	• Финализација годишњег Извештаја о самовредновању квалитета рада установе. • Израда Годишњег извештаја о раду Тима за обезбеђивање квалитета и развој установе. • Интеграција резултата самовредновања у нови Развојни план школе и Школски програм.	• Праћење остваривања школског програма. • Коришћење аналитичких података за даљи развој установе. • Вредновање укупних резултата.	Координатор Тима, директор школе, Наставничко веће, Школски одбор	• Коначан Извештај о самовредновању. • Извештај о раду Тима. • Препоруке за унапређење Школског програма.

	• Анализа завршног испита и општег успеха ученика на крају школске године.			
--	--	--	--	--

Праћење кључних области квалитета

У циљу ефикасног спровођења законских надлежности, Тим свој рад организује кроз четири специјализована сегмента деловања:

Подручје деловања	Предмет праћења и вредновања	Методе, инструменти и извори података	Завршни продуктивни резултат
1. Самовредновање и развој установе	Изабрана област квалитета рада установе (нпр. Настава и учење, Подршка ученицима, Етос).	• Анкетни упитници за ученике, родитеље и наставнике. • Протоколи за посматрање наставе. • Фокус групе и интервјуи.	• Годишњи Извештај о самовредновању. • Акциони план за унапређење квалитета.
2. Праћење напредовања ученика	• Оствареност стандарда постигнућа. • Резултати иницијалног, форматиног и сумативног оцењивања. • Успех на завршном испиту и такмичењима.	• Анализа електронског дневника (е-Дневник). • Статистички извештаји о успеху. • Извештаји о ИОП-у и допунској настави.	• Аналитички приказ напредовања ученика. • Препоруке за прилагођавање наставног процеса.
3. Развој компетенција наставника	• Квалитет извођења образовно-васпитног рада. • Остваривање планова стручног	• Свеске за праћење наставе. • Извештаји са семинара и	• Анализа потреба за стручним усавршавањем.

	уcавршавања. • Примена cавремених метода и ИКТ у настави.	хоризонталних размена. • Самопроцена компетенција.	• Годишњи план стручног уcавршавања.
4. Пoступак за cтицање звања	• Иcпуњенoст ycлoвa и cтaндардa за напредовање наcтaвникa у звања (пeдaгoшки cавeтник, cамocтaлни пeд. cавeтник...).	• Aнaлизa пpoфecиoнaлнoг пoртфoлијa нaстaвникa. • Увид у oбјaвљeнe рaдoвe, пpoјeктe и рeзултaтe у рaду.	• Звaничнo cтpучнo мишљeњe Тимa зa Пeдaгoшки кoлeгијум и директoрa.

Евалуација и праћење остваривања програма рада тима:

Извештавање: Координатор Тима подноси тромесечне / полугодишње извештаје Педагошком колегијуму и Наставничком већу, као и коначни Годишњи извештај о раду Тима на крају школске године.

Евиденција састанака: О свим одржаним састанцима и радним сесијама Тима уредно се води Записник са састанака Тима са дефинисаним закључцима, задужењима и роковима.

Кориговање плана: Тим задржава право измене и допуне овог Програма рада уколико то захтевају ванредне околности, измене прописа или препоруке органа управљања и Спољашњег вредновања.

Програм подршке ученицима оболелим од дијабетеса

Циљеви:

1. Активно учешће ученика у свим облицима образовно васпитног рада
2. Адекватан одговор на прве знаке здравственог поремећаја код ученика
3. Превенцију озбиљних последица болести у простору школе и активности које школа реализује

Планирање активности извршено је на основу Протокола о поступању у школи са ученицима оболелим од дијабетеса Министарства здравља Републике Србије

Активности	Начин остваривања	Носиоци активности	Временска динамика	Начин праћења
Сарадња са родитељима	Родитељи дају информације о здравственом стању свог детета одељењском старешини. Одељењски старешина обавештава о свим активностима које предузима школа у циљу здравствене заштите ученика у школи. Континуирана сарадња са родитељима и обавештавање о променама у здравственом стању ученика	Родитељи ученика, одељењски старешина, директор и стручна служба	Током године по указаној потреби и реализованим активностима	Начин праћења: лична евиденција одељењског старешине, директора, стручних сарадника, ес дневник- евиденција о доласку родитеља, Носиоци праћења: Тим за додатну подршку ученику
Брига о ученику током реализације активности у школи	Директор именује одељењског старешину и наставнике који су обучени да воде рачуна о ученику током боравка у школи.	Директор	По сазнању о дијагнози ученика	Начин праћења: Решење о именовању задужених особа о бризи о детету. Носиоци праћења: Одељењско веће

	Коришћење тоалета увек када ученик каже да има потребу	Одељењски старешина и предметни наставници	Током целе школске године	Начин праћења: непосредна комуникација са учеником и родитељима
	Узимање оброка када ученик каже да му се указала потреба	Одељењски старешина и предметни наставници	Током целе школске године	Носиоци праћења: Одељењски старешина, стручни сарадници
	Појачан надзор пре, за време и после часова физичког и здравственог васпитања	Предметни наставници, наставник разредне наставе	Током целе школске године	
Обезбеђивање услове за метаболичко праћење ученика	Директор обезбеђује простор где се на адекватан начин за ГУК мерење и услове за давање инсулина и одлаже инфективни материјал	Директор	По сазнању о дијагнози ученика	Начин праћења: увид у обезбеђен простор
		Директор	По сазнању о дијагнози ученика	Носиоци праћења: Тим за квалитет
	Директорка обезбеђује простор у где се држе средства за подизање глукозе у крви: таблете, ампуле, инјекције глукагона, напиви, хране	Директор	По сазнању о дијагнози ученика	
Додатна подршка ученику	Стручна служба, одељењски старешина омогућавају према процени додатну подршку саветодавним радом за ученика, ако је потребно или на захтев родитеља	педагог	По потреби	Начин праћења: лична евиденција стручних сарадника, одељењског старешине Носиоци праћења: Одељењски старешина
Предлог прилагођавања	Педијатар даје предлог да се прилагоди настава физичког. Израда	Педијатар обавештава,	По потреби	Начин праћења: увид у индивидуални

наставе физичког васпитања	индивидуалног плана рада, циљеви, задаци, методе и средства рада биће прилагођени индивидуалним способностима ученика и тренутном здравственом стању. Методе и средства ће се мењати у складу са променом здравственог стања ученика.	реализује наставник разредне наставе, наставник физичког, тим за инклузију		образовни план и вредновање плана Носиоци праћења: Педагошки колегијум
Сарадња са установама	По указаној потреби остварити сарадње са Дечијим диспансером и надлежним педијатром, са запосленима специјалне болнице где је ученик/ца на болничком лечењу Сарадња са Министарством просвете – завршни испит Сарадња са удружењима	Правник, стручна служба, директор, родитељ/старатељ и сарадници из установа	По потреби	Начин праћења: Евиденција сарадника, увид у остварену сарадњу запослених у школи Носиоци праћења: Тим за квалитет
Активности пре и током завршног испита	Појачати надзор над учеником током полагања завршног испита, обезбедити посебне услове за полагање, обавештавање родитеља и ученика о корацима које упућују ученика/цу на Здравствену комисију	Комисија за реализацију завршног испита Тим за инклузију	Друго полугодиште осмог разреда	Начин праћења: Евиденција сарадника, увид у остварену сарадњу са Здравственом комисијом и Школском управом Носиоци праћења: Председник комисије за реализацију завршног испита-директор

Праћење и вредновање постигнућа и напредовања ученика	У складу са прописом којим се уређује оцењивање ученика у основном образовању и васпитању, уз уважавање здравственог стања ученика наставници врше праћење и вредновање ученика	Наставници, одељењски старешина	Током целе школске године	Начин праћења: Педагошка документација сваког наставника о раду са учеником и напредовању, увид у есдневник Носиоци праћења: Педагошки колегијум
---	---	---------------------------------	---------------------------	---

Програм сарадње са друштвеном средином

Област / вид сарадње	Планиране активности и садржаји	Сарадници / партнери	Носиоци активности	Период реализације
Сарадња са Месном заједницом Бачки Моноштор	- Обележавање значајних датума и манифестација уз учешће ученика (хор, оркестар, рецитатори, драмска, литерарна и фолклорна секција) - Постављање изложби ликовних радова ученика у просторијама Месне заједнице - Учешће ученика у локалним културним и друштвеним активностима	Месна заједница Бачки Моноштор	учитељи, наставници, ученици	током школске године
Културно-образовне активности и посете установама културе	- организовање посета ученика Градском музеју у Сомбору, Народном позоришту Сомбор, Биоскопу „Ернест Бошњак“, Градској библиотеци „Карло Бијелицки“, Галерији „Милан Коњовић“, Културном центру „Лаза Костић“ и другим установама културе; - упознавање ученика са културним, историјским и уметничким наслеђем Сомбора и околине; - посете библиотеци - радионице у библиотеци у Сомбору	Градски музеј Сомбор, Народно позориште Сомбор, Биоскоп „Ернест Бошњак“, Градска библиотека „Карло Бијелицки“,	директор, учитељи, наставници, стручни сарадници и одељењске старешине.	током школске године, у складу са наставним плановима и програмима и календаром културних дешавања.

Област / вид сарадње	Планиране активности и садржаји	Сарадници / партнери	Носиоци активности	Период реализације
	• праћење позоришних представа и филмских пројекција примерених узрасту ученика; • учешће у књижевним сусретима, изложбама, радионицама и другим културно-образовним програмима; • повезивање посета са наставним садржајима, пројектном наставом и ваннаставним активностима; • развијање интересовања ученика за књижевност, уметност, културу и културно наслеђе.	Галерија „Милан Коњовић“, Културни центар „Лаза Костић“ и друге установе културе		
Екологија и заштита животне средине	• Учешће у акцијама уређења животне средине: уређење травњака и дрвореда, сађење и неговање биљака, одржавање спортских терена • Учествовање у акцијама уклањања дивљих депонија и другим локалним еколошким акцијама • Излет и едукативне активности на подручју „Штрбац“ – бара Шаркањ, Карапанца • Еко-радионице и учешће у акцији „Дани Дунава“ • Активности у области пчеларства и риболовства	„Војводинашуме“, Шумска управа, НВО „Подунав“, Пчеларско друштво „Пчела“, Риболовачко друштво „Шаран“	наставници, ученици, стручни сарадници	током школске године
Хуманитарне активности	Учешће у хуманитарним акцијама и активностима усмереним на пружање помоћи угроженим категоријама становништва, у сарадњи са локалном организацијом Црвеног крста	Црвени крст и локални партнери	зченици, учитељи, наставници, стручни сарадници	према календару акција
Друштвено-користан рад	• Уређење учионица, радионица, ходника, холова и других школских простора • Одржавање школског дворишта, тротоара,	Месна заједница, Шумска управа	одељењске старешине, учитељи,	током школске године

Област / вид сарадње	Планиране активности и садржаји	Сарадници / партнери	Носиоци активности	Период реализације
	парка испред библиотеке и зелених површина - Акције чишћења улица села у сарадњи са Месном заједницом поводом „Дана планете Земље“ - Рад у расаднику Шумске управе „Козара“ и учешће у пошумљавању. - Реализација у складу са узрастом ученика, у трајању од 1 до 3 дана, односно 5 до 15 часова годишње по одељењу	„Козара“, локалне организације	наставници, ученици	
Сарадња са другим школама	- Размена програма за школске свечаности са школама Сомбора и околних места. - Организација и учешће на „Етно дану“ – фестивалу са мултикултуралним садржајима. - Спортска такмичења и сусрети поводом значајних датума (Дан школе, Школска слава, 15. фебруар) - Заједничке пројектне активности, радионице и дружења ученика и наставника	Основне школе са територије Града Сомбора (Бездан, Колут, Бачки Брег, Кљајићево, Гаково, Сомбор и др.); Основна школа „Свети Сава“ из Суботице	руководство школе, учитељи, наставници, стручни сарадници, ученици	током школске године
Сарадња са школама у Војводини у којима се изводи настава на хрватском наставном језику	- Дружења, спортски сусрети и различити облици сарадње са школама у којима се настава одвија на хрватском наставном језику или се изучава хрватски језик са елементима националне културе - Заједничке културне, образовне и пројектне активности	Школе из Суботице, Ђурђина, Таванкута, Сонте, Бачког Брега и др.	руководство школе, учитељи и наставници који изводе наставу на хрватском језику, ученици	током школске године
Прекогранична и	- Проширивање сарадње на прекограничне сусрете ученика и запослених у школама. - Наставак и развијање започете сарадње са	ОШ „Јагодњак“, Република Хрватска; друге	руководство школе, учитељи, наставници,	према могућностима и договору

Област / вид сарадње	Планиране активности и садржаји	Сарадници / партнери	Носиоци активности	Период реализације
међународна сарадња	Основном школом „Јагодњак“ из Републике Хрватске • Заједничке образовне, културне, спортске и пројектне активности	партнерске школе	стручни сарадници, ученици	

План укључивања школа у националне и међународне развојне пројекте

Активности				Евалуација		
Планиране активности	Носиоци активности	Време реализације	Показатељ остварености/ очекивани резултат	Особе задужене за евалуацију	Праћење остварености	Време евалуације
Формирање и проширивање Тима за развојне пројекте	Наставничко веће	јун-август школске године	Повећан број предлога за конкурисање за развојне пројекте	Директор школе	Извештај Тима за обезбеђивање квалитета	септембар текуће школске године
Утврђивање критеријума за аплицирање за пројекте и формулисање показатеља успеха	Тим за обезбеђивање квалитета, директор школе	прво полугодиште школске године	Школа аплицира за пројекте за које постоје реална очекивања да „прођу“ на конкурс	Директор школе	Извештај Тима за обезбеђивање квалитета	крај првог полугодишта текуће школске године

Прављење базе података извора информација односно агенција које обављају развојне пројекте у оквиру образовања и извора финансирања развојних пројеката	Тим за обезбеђивање квалитета и Тим за развој међупредметних компетенција и предузетништво, еколошке активности и пројекте	прво полугодиште школске године	Олакшано праћење фондација које објављују конкурсе за развојне пројекте и извора финансирања	Директор школе, секретар школе, библиотекар	Извештај Тима за обезбеђивање квалитета	крај текуће школске године
Праћење пројеката и аплицирање на исте	Тим за развој међупредметних компетенција и предузетништво, еколошке активности и пројекте	континуирано током школске године	Аплицирање на објављене пројекте, повећан број наставника учествује на семинарима из области образовања које организује фондација „Темпус“	Директор школе	Извештај Тима за обезбеђивање квалитета	крај текуће школске године
Израда плана похађања семинара везаних за писање развојних пројеката	Тим за обезбеђивање квалитета, директор школе	јун, или август-септембар наредне школске године	Боља обученост наставника за писање развојних пројеката, повећан број апликација за развојне пројекте у односу на	Директор школе	Извештај Тима за обезбеђивање квалитета	крај првог полугодишта текуће школске године

			претходни период			
Сарадња са школама које имају више искуства у писању и реализацији развојних пројеката	Представници школа	током другог полугодишта текуће школске године	Боља информисаност и већа мотивација чланова тима да учествују у писању и реализацији развојних пројеката	Директор школе	Педагог школе	током другог полугодишта текуће школске године
Писање и аплицирање на пројекте које финансирају образовне установе	Тим за развој међупредметних компетенција и предузетништво, еколошке активности и пројекте директор школе	континуирано током школске године	Написани пројекти	Директор школе	Извештај Тима за обезбеђивање квалитета	крај текуће школске године

Школски пројекти

Развојни елемент	Садржај - активности
1. ПОТРЕБЕ ШКОЛЕ	
Спајање природног и културног идентитета	Школа се налази у окружењу Специјалног резервата природе „Горње Подунавље” (UNESCO Резерват биосфере „Бачко Подунавље”), што пружа јединствену синергију богатог биодиверзитета и богате локалне културне баштине (традиција, стари занати, мултикултуралност слива Дунава).
Уочене развојне потребе школе	• Увођење STEAM приступа: Потреба за интердисциплинарним повезивањем науке о природи, екологије и уметничког/естетског изражавања ученика. • Очување локалног наслеђа: Потреба за очувањем, неговањем и промоцијом локалног културног наслеђа и традиције кроз савремене и дигиталне уметничке медије. • Јачање наставничких капацитета: Потреба за обуком наставног особља у области Есо-Art-а (еко-уметности), рециклажне уметности и вођења међукултурних пројеката у оквиру програма Erasmus+.
2. СТРАТЕШКИ ЦИЉ	
Стратешки циљ развојне области	Унапређење квалитета образовања и интернационализација школе кроз примену Erasmus+ пројеката који спајају екологију, уметничко стваралаштво и очување културне баштине Горњег Подунавља, подстичући код ученика креативност, еколошку свест и европски идентитет.

3. ИНТЕГРАЦИЈА У КУРИКУЛУМ И ШКОЛСКИ ЖИВОТ	
Међупредметне теме и корелација	Садржаји обухваћени овим планом интегрисаће се кроз међупредметно повезивање предмета: Ликовна култура, Биологија, Географија, Историја, Музичка култура, Матерњи језик и Страни језици, као и кроз часове одељењског старешине и тематске дане.
Простор за стварање и учење	Природни амбијент и специфични микролокалитети Горњег Подунавља трансформишу се у „отворене учионице” и атељеје на отвореном за сликање пејзажа, израду теренских скулптура, истраживање флоре и фауне, те проучавање народне орнаментике и традиционалне архитектуре овог краја.
4. ПРАЋЕЊЕ, ВРЕДНОВАЊЕ И ОДРЖИВОСТ (ЕВАЛУАЦИЈА)	
Интерна и екстерна евалуација	Праћење остварености циљева вршиће се путем евалуациона упитника за ученике, родитеље и наставнике, анализе портфолија ученичких радова, као и кроз медијску и визуелну документованост одржаних радионица и изложби.
Одрживост резултата	Резултати пројекта обезбедиће трајне вредности за школу: формирање трајне поставке радова у холу школе, креирање дигиталних е-каталога и водича, као и успостављање традиционалних годишњих еколошко-уметничких радионица које постају сталан део Школског програма.

Оперативни циљ	Активности	Носиоци	Реализација	Показатељи успеха
Циљ 1: Развој Erasmus+ пројеката на тему „Природа, уметност и традиција” (KA1/KA2)	Формирање мултидисциплинарног тима (наставници уметности, биологије, језика, разредне наставе); писање пројеката који повезују заштиту природе Подунавља са традицијом и ликовним стваралаштвом; проналажење партнера у ЕУ са сличним природно-културним резерватима	Erasmus+ тим, наставници ликовне и музичке културе, биологије, историје	Током школске године	Конкурсано са најмање једним Erasmus+ пројектом; успостављена мрежа партнерских школа из слива Дунава.
Циљ 2: Професионални развој наставника у области Eco-Art-a и Outdoor методике	Учешће на Erasmus+ курсевима у ЕУ („Arts & Crafts in Outdoor Education” и „Eco-Art Therapy”); посматрање рада (Job shadowing) у европским школама које негују	Наставници разредне и предметне наставе, стручни сарадници	Током трајања пројекта	Обучени наставници за примену нових техника (природни пигменти, еко-скулптуре); формирана база

	традиционалне занате и зелену уметност; дисеминација и организација интерних стручних радионица у школи			ресурса и наставних припрема
Циљ 3: eTwinning и дигиталне уметничке колоније	Покретање eTwinning пројекта „Палета Горњег Подунавља: Природа као инспирација”; израда виртуелних галерија, дигиталних фотомонографија и стрипова инспирисаних природним лепотама и народним предањима; уметничке и песничке радионице са вршњацима из школа партнерских земаља	Наставници ликовне културе, језика, информатике, ученици (1–8. разред)	Континуирано	Одржана најмање једна међународна online изложба ученичких радова; реализован eTwinning пројекат са ознаком квалитета
Циљ 4: Уметничко-еколошке акције и неговање баштине у локалној заједници	Радионице израде акварела, пејзажних скулптура и еко-инсталација на терену (у природи Горњег	Учитељи, наставници ликовне културе, Еко-патрола,	Током школске године	Организована годишња изложба „Уметност и природа Подунавља”; активно учешће свих ученика,

	Подунавља); организација ученичких изложби и културних манифестација током Еразмус дана (Erasmus Days) и локалних еко- празника; сакупљање природних и рециклираних материјала за израду употребних уметничких предмета	одељењске старешине		укључујући ученике из осетљивих група
--	---	------------------------	--	--

План стручног усавршавања наставника, стручних сарадника и директора

У складу са **Правилником о сталном стручном усавршавању и напредовању у звања наставника, васпитача и стручних сарадника** („Сл. гласник РС”, 109/2021) план стручног усавршавања усаглашен је на нивоу стручних већа: учитеља, природних и друштвених наука и вештина. План ће се реализовати кроз неколико различитих активности унутар установе и ван ње, а у складу са потребама и приоритетима образовања и васпитања ученика.

План за похађање акредитованих семинара

Наставници ће усавршавање ускладити са листом приоритетних области стручног усавршавања које су од значаја за развој образовања и васпитања и личним планом професионалног развоја.

Области из којих ће се наставници усавршавати су:

- индивидуализовани приступ у раду са ученицима коришћењем различитих метода и облика рада у реализацији наставног предмета
- праћење и вредновање образовних постигнућа, односно праћење и подстицање развоја ученика
- избор, израда, прилагођавање и употреба уџбеника и осталих дидактичко-методичких материјала и других извора знања за одређени наставни предмет; стварање толерантног, недискриминативног и инклузивног окружења за учење и развој сваког појединца, заштита од насиља, злостављања, занемаривања и дискриминације
- препознавање безбедносних ризика и реаговање на њих

- сарадња са родитељима и старатељима, ученицима, ученичким парламентом; информационо-комуникационе технологије; стручни семинари у вези са предметом који наставник предаје

Стручно усавршавање биће усмерено на развијање компетенција наставника за:

- наставну област, предмет и методiku наставе
- поучавање и учење
- подршку развоју личности ученика
- комуникацију и сарадњу.

Сви наставници и стручни сарадници на почетку текуће школске године у обавези су да направе лични план професионалног развоја на основу самопроцене нивоа компетенција.

Стручна предавања у оквиру Наставничких већа и ван њих

Предавања и радионице одржаваће се током састанака Наставничког и стручних већа, на разне теме из области психологије, педагогије, односно методике и дидактике. Предавања и радионице организоваће педагог школе и наставници. Такође, ово је прилика да се наставници упознају са актуелним променама и допунама закона, правилника и других аката.

Огледни/угледни часови

Часови се планирају кроз активности стручних већа. С циљем развијања међупредметних компетенција ученика, наставници ће организовати интердисциплинарне часове. Наставници ће примењивати нова знања и иновације које буду стицали кроз семинаре и обуке.

Реализација пројеката

У циљу унапређивања компетенција ученика и наставника, наставници ће се укључити у међународне и националне пројекте који су у складу са приоритетима школе. Наставиће рад у раније покренутим школским пројектима и пројектима који ће са реализацијом почети у наредном периоду.

Развојни циљ:				Евалуација		
Стручно усавршавање наставника, директора и стручних сарадника						
Специфични циљеви	Активност	Носиоци активности	Време реализације	Показатељ остварености	Носиоци евалуације	Време евалуације
Осавремењавање и подизање квалитета наставе – примена стечених знања	Редовно информисање наставника о свим новинама везаним за стручно усавршавање и стицање знања	Директор, секретар школе, педагог	август	Наставници су обавештени и могу да предузимају мере за својестручно оспособљавање	Тим за професионални развој (стручно усавршавање)	септембар
	Формирање Тима за професионални развој (стручно усавршавање)	Наставничко веће	август	Годишњи план рада школе за текућу годину	Тим за професионални развој (стручно усавршавање)	август
	Анализа стања у установи собзиром на стручно усавршавање и напредовање (по компетенцијама); попуњавање упитника о самопроцени	Наставници, Тим за професионални развој (стручно усавршавање)	јул, август, септембар	Постојање анализе са утврђеним компетенцијама за које је потребно стручно усавршавање	Тим за професионални развој (стручно усавршавање)	август, септембар
	Израда личних планова стручног усавршавања за	Наставници, педагог, директор школе		Израђен лични план стручног усавршавања	Тим за професионални	

	текућу школску годину унутар иван установе		август, септембар текуће школске године		развој(стручно усавршавање)	август, септембар
	Израда плана за извођење угледних и огледних часова	Директор, Тим за професионални развој (стручно усавршавање)	септембар током године	Израђен план за извођење огледних часова, формулари за огледни час	Тим за професионални развој(стручно усавршавање)	септембар током године
	Вођење евиденције о планирању, праћењу и вредновању стручног усавршавања у установи и ван установе који попуњава наставник, стручни сарадници директор школе	Тим за обезбеђивање квалитета и развоја установе, предметни активи, наставници, педагог	август текуће школске године	Извештај о стручном усавршавању	Тим за професионални развој(стручно усавршавање)	јул, август
	Редовно и систематско праћење запослених у вези са стручним усавршавањем- преношење	Тим за обезбеђивање квалитета и развоја установе, директор школе		Евиденција на наставничком већу	Тим за професионални развој (стручно усавршавање)	током текуће школске године

	искустава са семинара					
--	-----------------------	--	--	--	--	--

План напредовања и стицање звања наставника и стручних сарадника

Циљ:

Осигурати континуирани професионални развој наставника и стручних сарадника кроз обавезно стручно усавршавање и систематско напредовање у звања, са циљем унапређења квалитета образовно-васпитног рада и развоја компетенција запослених.

Стратегија:

1. Планирати и реализовати годишње стручно усавршавање запослених, усклађено са Развојним планом школе, резултатима самовредновања и спољашњег вредновања установе.
2. Подстицати стицање звања педагошки саветник, самостални педагошки саветник, виши педагошки саветник и високи педагошки саветник у складу са правилником и условима из њега.
3. Промовисати менторство, тимски рад, примену нових метода и иновација у настави и стручним активностима.

Активност	Опис	Одговорна особа	Период
Израда годишњег плана стручног усавршавања	План усклађен са Развојним планом и резултатима вредновања	Директор и педагошки колегијум	Почетак школске године
Реализација стручног усавршавања	Минимум 44 сата по запосленом годишње; похађање одобрених програма и скупова	Запослени и установа	Током целе школске године

Активност	Опис	Одговорна особа	Период
Праћење и извештавање	Два пута годишње педагошки колегијум извештава директора о реализацији и примени знања	Педагошки колегијум	Јун и децембар
Менторство и подршка	Рад са приправницима, студентима на пракси и колегама у циљу подизања квалитета рада	Наставници и стручни сарадници ментор	Континуирано
Стицање звања	Подношење захтева, евалуација, стручно-педагошки надзор, издавање решења	Запослени, директор, надлежна већа, просветни саветник, Завод	По потреби, у складу са правилником

Услови за стицање звања:

- Педагошки саветник:** најмање 8 година искуства, висока компетентност, активно стручно усавршавање, страни језик А2, рад на рачунару.
- Самостални педагошки саветник:** најмање 10 година искуства, најмање 2 године у претходном звању, менторство, страни језик А2, рад на рачунару.
- Виши педагошки саветник:** најмање 12 година искуства, најмање 2 године у претходном звању, натпросечна компетентност, 100 сати реализације програма, страни језик Б1, рад на рачунару.
- Високи педагошки саветник:** најмање 15 година искуства, најмање 3 године у претходном звању, најмање 120 сати реализације програма, ауторски рад на програму, страни језик А2/Б1, рад на рачунару, истраживачки рад.

Очекивани резултати:

- повећање броја запослених који стичу одговарајућа звања
- подизање квалитета наставе и стручног рада кроз менторство и примену нових метода.

- јасна структура професионалног развоја и каријере запослених.
- активно укључивање у истраживачке и иновативне активности од значаја за школу и локалну заједницу

20. Међупредметне компетенције и стандарди постигнућа ученика

Међупредметне компетенције и стандарди постигнућа ученика су наведене у Кључним компетенцијама за целоживотно учење (члан 11) и Општим међупредметним компетенцијама (члан 12) у Закону о основама система образовања и васпитања (88/2017). Стандарди образовања и васпитања (члан 10) и исходи образовања и васпитања (члан 9) такође се налазе у Закону о основама система образовања и васпитања (88/2017).

21. Индивидуални образовни планови

Индивидуални образовни планови свих ученика који се образују по индивидуалном образовном плану чине прилог школског програма.

22. Програм безбедности и здравља на раду

Садржаји програма и време реализације	Активности	Начин и поступак остваривања	Циљеви и задаци садржаја програма
Практичне вежбе запослених из прве помоћи (август)	Присуство предавњу, вежбање,	Усмено излагање, практичне вежбе	Увежбавање запослених за пружање прве помоћи при повређивању како ученика, тако и запослених, након савладане обуке
Обука запослених у школској кухињи о правилном и безбедном чишћењу опреме за рад у складу са ХАСАП стандардом (август)	Предавања	Усмено излагање, практичне вежбе	Оспособити запослене у школској кухињи да правилно безбедно рукују опремом за рад у складу са ХАСАП стандардом
Процедуре понашања професора физичког при повређивању ученика на вежбама, такмичењима, при изазивању нереда на утакмицама које организује школа (август)	Састанак, обука, предавање	Усмено излагање, практичне вежбе	Утврђивање процедура понашања професора физичког при повређивању ученика на вежбама, такмичењима, при изазивању нереда на утакмицама које организује школа ради повећања сигурности и заштите ученика
Управљање отпадом и смећем (август)	Предавања	Усмено излагање, презентација	Оспособити помоћно особље за правилно и безбедно по здравље одлагање отпада и смећа
Обука помоћног особља о правилном и безбедном коришћењу средстава за хигијену (август)	Предавања	Усмено излагање, презентација	Оспособити помоћно особље да правилно и безбедно користи средства за хигијену

Укључивање родитеља ради елиминисања могућег злостављања од стране ученика према вршњацима и према запосленима (септембар)	Састанак са Саветом родитеља, родитељски састанци	Усмено излагање	Елиминисање могућег злостављања од стране ученика према вршњацима и према запосленима, избећи ризичне ситуације, оснажити ученике и запослене за мирно решавање конфликта
--	---	-----------------	---

23. Праћење и вредновање школског програма

Израда документације за праћење реализације програмских задатака школе

Документација за свакодневно праћење реализације Школског програма

Евиденција о стручном усавршавању наставника

Евиденција о ученицима

Евиденција о радним обавезама и о присутности на послу

Израда документације за извештај о раду школе

Фотодокументација о значајним моментима из живота и рада школе

Видеозаписи значајних догађаја

Презентација на школском сајту

Праћење и процењивање стручног усавршавања наставника, сарадника и васпитача

1. Евиденција о стручном усавршавању наставника, сарадника и васпитача
2. Усавршавање на Наставничком већу
3. Усавршавање на стручним активима
4. Усавршавање на семинарима
5. Усавршавање у стручним друштвима

Поступци и технике вредновања

1. Праћење нивоа организације наставе
2. Праћење сарадње са родитељима

3. Праћење остваривања наставног плана и програма
4. Обрада података о вредновању
5. Израда извештаја о вредновању

Праћење и вредновање рада ученика у наставном процесу

1. Разговор и усмено испитивање
2. Контролни задаци
3. Микротестови
4. Упитници за испитивање ставова ученика
5. Тестови објективног типа

Праћење и вредновање садржаја активности ученика у слободном времену

1. Вредновање "трошења" слободног времена
 2. Излети у природу
 3. Спортске активности
 4. Индивидуална организација слободног времена
- Праћење односа ученика према дужностима

1. Однос према обавезној настави и учењу
2. Однос према ваннаставним активностима
3. Однос према дужностима редара

Вредновање социјалног понашања и прихваћености ученика у одељењу

1. Социометријско испитивање
2. Слободна процена понашања ученика у одељењу и у школи

Праћење и вредновање припремања наставника за образовно-васпитни процес

1. Посете часова појединих наставника
2. Анализа припрема за образовно-васпитни процес
3. Сагледавање коришћења наставних средстава
4. Праћење иновирања образовно-васпитног процеса
5. Праћење односа према школској имовини

Праћење и процењивање организације образовно-васпитног процеса

1. Праћење организације редовне наставе
2. Праћење увођења иновација у наставу
3. Праћење и процењивање рада слободних активности
4. Праћење реализације часова одељенских старешина и одељенских заједница
5. Процена положаја ученика у образовно-васпитном процесу

Школски програм (2026/2027- 2029/2030) усвојен је на седници Школског одбора 14. 9. 2026. године.

ОДЛУКА ШКОЛСКОГ ОДБОРА

о усвајању Школског програма 2026/2027 – 2029-2030.

Школски одбор Основне школе „22. октобар“ из Бачког Моноштора, на седници одржаној дана 14.9.2026. године, након разматрања Школског програма 2026/2027 – 2029-2030. донео је следећу

ОДЛУКУ

1. Усваја се Школски програм 2026/2027 – 2029-2030.
2. Школски програм 2026/2027 – 2029-2030. ће бити саставни део документације школе и доставља се надлежној Школској управи.

Председник Школског одбора

Татјана Ковач

